MESLEĞİN İÇİNDEN
DOĞAN EYMİRLİOĞLU İLE RÖPORTAJ

KULÜPTE NELER OLUYOR?
KULÜP BÜLTENİMİZİ YENİDEN SİZLERLE BULUŞTURUYORUZ

The Dispute Review

2026, Sayı 2—Ekim

Dispute Resolution Club

DISPUTE
RESOLUTION
CLUB

The Dispute Review

2026, Sayı 2

Yönetici Editör

Mehmet Tolga Fırtına
Kardelen Özdemir

Editörlük Ekibi

Asya Ersoy
Ela Özcan
Fatma Yaren Kanat
Khadija İmamlı
Mustafa Salih Yaman

E-mail Adresi

publications.drcistanbul@gmail.com

Web Sitesi

drcistanbul.com

Adres

Beyazıt Kampüsü, İstanbul Ünv. Kampüs Yolu, 34116 Fatih/İstanbul

Bilgilendirme Metni

The Dispute Review'da ifade edilen görüşler ilgili katkıda bulunanların kişisel görüşleridir ve editörlerin, Dispute Resolution Club ve İstanbul Üniversitesinin resmi politikasını veya tutumunu yansıtmayabilir. Bu yayında yer alan tüm bilgiler yalnızca genel bilgilendirme ve eğitim amaçlıdır ve hukuki tavsiye olarak yorumlanmamalıdır. Okuyucuların burada yer alan bilgilere dayanarak hareket etmeden önce bağımsız bir profesyonel danışmanlık almaları önerilir.

İçeriğin doğruluğu ve güvenilirliğini sağlamak için her türlü çaba gösterilmiş olmakla birlikte, *The Dispute Review*, sağlanan bilgilerin eksiksizliği, doğruluğu veya uygunluğu konusunda açık veya zımni hiçbir beyanda bulunmaz veya garanti vermez. Dergi, editörleri ve katkıda bulunanlar, yayınlanan materyallere güvenilmesi sonucu ortaya çıkan herhangi bir kayıp veya hasar için sorumluluk kabul etmez.

Belirli davalara, yasalara, yönetmeliklere veya yargı yetkilerine yapılan atıflar, yayın tarihi itibarıyla günceldir ve değişikliklere tabidir.

Ön Söz

Prof. Dr. Seda Özmumcu

Hukuk dünyasında uyuşmazlıkları çözmenin çeşitli yolları bulunmaktadır. Bunların arasında en bilinen ve kabul göreni bir ihtilafı çözmek için mahkemeye başvurmak ve dava açma yoluna gitmektir. "*Dava açmak*", hiç tereddüt yoktur ki; uyuşmazlığın çözümü için bir seçenektir. Ancak burada sorulması gereken soru şu olmalıdır: Bu seçenek her zaman için yerinde bir seçenek midir?

Fransız düşünür Joseph Joubert (1754-1824) tarafından söylenildiği ifade edilen "*Çözebileceğiniz Düğümü Kesmeyin*" sözü, aslında bize bireyler arasındaki karmaşık ilişkilerin sabırla, anlayışla ve emek sarf edilerek çözümlenebileceğine dair bir yol göstermektedir. Ancak düğümü çözmek için ipi kestiğiniz an, muhtemelen ilişkilerin artık geri dönülemez hale girdiğinin bir göstergesidir. Nitekim "*dava açmak*" da, uyuşmazlığı dostane bir şekilde çözmek için çaba sarf etmek yerine, ipi kesmekle aynı anlama gelmektedir. Zira bozulan veya kopmaya yüz tutan hukuki ilişkileri, daha yolun başında iken onarmak yerine; kesip atmak sonradan telafi edilmez sonuçlara neden olabilecektir.

Uyuşmazlıklar, farklı çözüm yöntemleri aracılığı ile daha dostane bir şekilde çözümlenebilirler. Bu konuda, "*uyuşmazlık çözüm sepeti*" içerisinde çeşitli seçenekleri ihtiva etmektedir. Bunun dünya literatüründe birçok değişik yöntemleri bulunmaktadır. Örnek olarak; *Mediation* (Arabuluculuk), *Arbitration* (Tahkim), *Med-Arb* (Arabuluculuk/Tahkim), *Arb -Med* (Tahkim/ Arabuluculuk) gösterilebilir. Bunun dışında Anglo – Sakson hukuk sisteminin geçerli olduğu Amerika Birleşik Devletleri'nde *Mini Trial* (Kısa Duruşma), *Summary Jury Trial* (Kısa Jüri Duruşması), *Early Neutral Evaluation* (Tarafsız Ön Değerlendirme), *Fact Finding* (Vakıaların Tespiti), *Rent a Judge* (Hâkim Kiralama) gibi alternatif yöntemler de bulunmaktadır.

Bu konuya Türk medeni yargılama hukuku cephesinden bakıldığında, 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu, md.407 ve devamı hükümlerinde iç tahkimi düzenlemiş bulunmaktadır. Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun tahkime ilişkin düzenlemeleri, HMK md.407 hükmünde de öngörüldüğü üzere, 4686 sayılı Milletlerarası Tahkim Kanunu'nun tanımladığı anlamda yabancılık unsuru içermeyen ve tahkim yerinin Türkiye olarak belirlendiği uyuşmazlıklar hakkında uygulama alanı bulmaktadır. Türk hukuk sisteminde iç tahkimin uygulama alanının sınırları, *tahkime elverişlilik* ölçütü ile çizilmiştir. Bu bağlamda HMK.md.408 hükmüne göre, taşınmaz mallar üzerindeki ayni haklardan veya iki tarafın iradelerine tabi olmayan işlerden kaynaklanan uyuşmazlıkların tahkime elverişli olmadığı kabul edilmiştir.

Tahkim, aslında bir yargılama çeşididir. Ancak bunu devlet yargısından ayıran en önemli unsur, tarafların "*tahkime elverişlilik*" sınırı içinde kalmak koşuluyla, Devlet mahkemelerine giden yolu serbest iradeleri ile kapatarak, uyuşmazlıklarını özel hakem veya hakem heyeti ile aracılığı ile çözüme kavuşturmayı seçmeleridir.

Diğer taraftan 22.06.2013 tarihinde ilk defa bağımsız bir kanun olarak yürürlüğe giren 6325 sayılı *Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu*, uyuşmazlıkların arabuluculuk yoluyla çözüme kavuşturulabilmesi açısından son derece önemli bir fırsat yaratmaktadır. Gerçekten de özel hukuktan kaynaklanan ve tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edebilecekleri uyuşmazlıklarını arabuluculuk yoluyla müzakere masasında değerlendirmelerine olanak veren bu seçenek, sadece taraflar için değil; aynı zamanda toplumsal barışın ve hukuki ilişkilerin korunması için de imkân yaratmaktadır.

Taraflar arasında ihtilafın olduğu hukuki problemlerde, "*Dava açmak*" elbette bir seçenektir. Ancak asıl mesele, uyuşmazlığı dava açmamayı başararak, dostane ve barışçıl yöntemlerle çözmeyi kavuşturmayı sağlamak olmalıdır.

İçerik

Bölüm 1: Dava İncelemeleri ve Hukuki İçgörüler 6

Google Spain V. Aepd And Mario Costeja González Kararı Kapsamında "Unutulma Hakkı" 7

Micula v. Romanya 10

The "Enrica Lexie" Incident (Italy v. India) Davası 14

Yukos Capital S.À.R.L. v. The Russian Federation 17

Nestlé v Cadbury: Şekil Markalarında Tescil Sınırları 20

Libananco Holdings Co. Limited v. Türkiye Cumhuriyeti (ICSID Case No. ARB/06/8): Yatırım Tahkiminde Yetki ve İspat Standartları Üzerine Bir Karar İncelemesi 24

Bölüm 2: Kulüp Bülteni—Haberler ve Güncellemeler 26

Deniz Hukukunda Uyuşmazlık Çözümü 27

LegalTalks: Birleşme ve Devralmalar Etkinliği 28

LegalTalks: Kişisel Verilerin Korunması Hukuku 29

DRC Üyeleri Sosyal Sanathane'de Yaratıcılıklarını Konuşturdu - Şehirden Doğaya Kaçış 30

Yurt Dışı Kurumsal Gezisi 31

The Early Years: Law & Leadership 32

LegalTalks: Spor Hukuku 33

LegalTalks: Dispute Resolution — Beyond the Textbooks 34

Av. Can Sözer İle Kariyer Üzerine 35

Uyuşmazlık Çözümünde Fikri Mülkiyet Hukuku, Telif Hakları ve Yaratıcılık 36

LegalTalks: Uluslararası Tahkim 37

Av. Uğur Aktekin İle Kariyer Üzerine 38

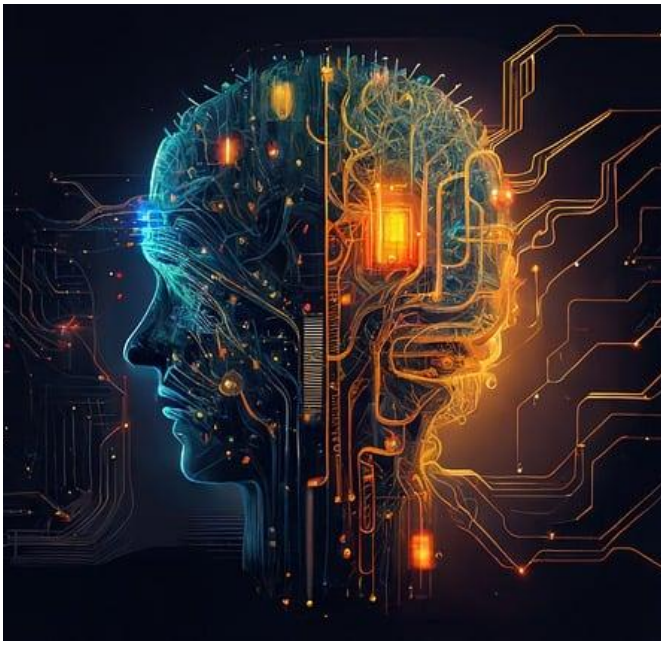
DRC Üyeleri Müzik Bilgilerini Yarıştırdı: Jukebox Şarkı Tahmin Etme Yarışması 39

LegalTalks: Spor Tahkimi 40

Başkentte Hukuk Rüzgarı 41

Bölüm 3: Mesleğin İçinden—Doğan Eymirlioğlu ile Röportaj 42

Bölüm 1:
Dava İncelemeleri ve Hukuki İçgörüler

Google Spain V. Aepd And Mario Costeja González Kararı Kapsamında "Unutulma Hakkı"

Günümüz dünyasında teknolojinin hızlı gelişimi, yeni hukuki sorunları da beraberinde getirmektedir. Özellikle son yıllarda bilgi ve verilerin dijital ortamda hızla yayıldığı göz önüne alındığında kişisel bilgilerin internet ortamında uzun süre saklanması ve erişimine izin verilmesi bireylerin sahip olmuş olduğu temel hak ve hürriyetlerin ihlal edilmesine yol açmaktadır. Bu nedenledir ki bireylerin sahip olmuş olduğu kişisel haklarının ihlal edilmesinin önüne geçmek için "unutulma hakkı" kavramı geliştirilmiştir.

Unutulma hakkı; bireyin geçmişte hukuka uygun bir şekilde yayınlanmış olan gerçeğe uygun bilgi ve verilerini, yayınlanma tarihinin üzerinden uzunca bir zaman geçmesine bağlı olarak hukuki yararının ortadan kalkması, yetersiz ve alakasız olması gibi gerekçelerle erişimden kaldırılmasını talep edebilmesidir.

Unutulma Hakkına ilişkin taleplerin yargı önüne taşındığı ilk dava Avrupa Birliği Adalet Divanı'nın (ABAD) karara bağladığı Google Spain V. Aepd And Mario Costeja González Davası'dır. Söz konusu dava "unutulma hakkı" bakımından oldukça büyük öneme sahip olmakla birlikte başta Avrupa olmak üzere dünyanın birçok yerinde büyük ses getirmiştir. Ayrıca unutulma hakkı, Avrupa Birliği nezdinde uzun süredir tanınan kişisel verilerin korunması hakkından bağımsız yeni bir hak olarak ilk defa bu karar ile tanınmaya başlamıştır.

Davacı İspanyol vatandaşı olan Mario Costeja Gonzalez, Google arama motoru üzerinden kendi ismi aratıldığında arama sonucu olarak kullanıcıların karşısına evinde borçları nedeniyle gerçekleştirilen haciz işlemine yönelik kararı haber yapan "*La Vanguardia"* isimli gazete yayınlarının çıktığını belirtmiştir. Bunun üzerine kendisi haber konusu olan haciz işlemi kararının sonlandırıldığını, kararın üzerinden uzunca bir süre geçtiğini ve olayın artık haber değeri taşımadığını ifade ederek kişisel itibarının zarar görmemesi için isminin hem ilgili haber sitelerinden hem de Google arama sonuçlarından kaldırılmasını talep etmiştir.

İspanya Veri Koruma Otoritesi, davacının söz konusu iddia ve taleplerini değerlendirmiştir. Nihai karar olarak ise davacının isminin haber sitesi sayfalarından kaldırılmasına yönelik talebini kamunun haber alma hürriyeti ve haberin gerçek bir olayı aktarması ve yayınlandığı tarihte yasal olduğu gerekçesi ile "*La Vanguardia"* gazetesine yönelik iddiaları reddetmiştir. Başvurucunun Google arama sonuçlarından isminin kaldırılmasına yönelik talebini ise Google'un kişisel veri işlemcisi olduğunu gerekçe göstererek kabul etmiştir. Bu karar üzerine Google temyiz yoluna başvurmuş İspanya Yüksek Ulusal Mahkemesi görüş bildirmesi için davayı ABAD'a taşımıştır.

ABAD tarafından "unutulma hakkına" ilişkin verilen bu önemli kararda Avrupa Birliği Veri Koruma Direktifinin ilgili hükümleri dikkate alınmıştır. Bu durum merkezi ABD'de bulunan Google Inc.'in Avrupa kapsamında uygulama alanı olan Direktif hükümleri kapsamında değerlendirilip değerlendirilmeyeceği sorusunu ortaya çıkarmıştır. ABAD, Google İspanya'nın Google Inc.'e bağlı faaliyette bulunmasından kaynaklı olarak Google Inc. ve Google İspanya'yı tek bir ekonomik birim

olarak ele almış ve buna bağlı olarak da ABD' de bulunan ana şirket Google Inc.'yi de Avrupa Birliği Veri Koruma Direktifi hükümleri kapsamında kabul etmiştir.

Divan öncelikle Google 'ın kişisel veri işlemcisi olarak veri sorumlusu olup olmadığını incelemiştir. ABAD; Google'ı verileri toplayarak veri tabanından çekmesi, verilerin işlenme araç ve amaçlarını belirlemesi ve söz konusu verileri kendi sunucu ağlarında kayıtlı tutarak arama sonuçlarını istediği şekilde listeleyerek kullanıcıların erişimine sunması gibi gerekçelerle kişisel veri işlemcisi olarak sorumlu olduğunu kabul etmiştir. Böylece Divanın bu yöndeki görüşü ile Google gibi arama motorlarının kişisel veri işlemcisi olarak veri sorumlusu olarak kabul edilmesiyle birlikte teknoloji şirketlerinin hukuki sorumlulukları önemli ölçüde artmıştır.

Ayrıca söz konusu davada ABAD, arama motorlarının kişisel veri işleme haklarının kapsamından bahsetmiştir. Kararda, arama motorlarının kamunun üstün ve meşru menfaatleri söz konusu olduğunda veri işleme haklarına sahip olduklarını fakat bu hakkın mutlak olmadığı belirtilmiştir. Kişisel veri işleme hakkının, bireylerin sahip olmuş olduğu özel hayatın gizliliği gibi temel haklar ile çatıştığı durumlarda kamuya bilgi sunma hakkının sınırlandırılabileceğini kabul ederek farklı haklar ve menfaatler arasında bir dengenin sağlanmasını zorunlu görmüştür. Ayrıca Divan söz konusu kararda verilerin silinmesini talep etme hakkı bakımından topluma mal olmuş bireyler ile kamuya mal olmamış bireyler arasında bir ayrıma gidilmesi gerektiğini de özellikle vurgulamıştır. Davacı Bay Gonzales de Divana yönelik taleplerini, internet ortamında yer alan kişisel verilerinin artık güncelliğini yitirdiği ve bu nedenle söz konusu verilerde kamunun üstün bir menfaatinin olmadığı yönünde gerekçelendirmiştir.

Netice itibari ile ABAD, Bay Gonzales'in Google'a yönelik gerekçelerini kabul ederek, bireylerin güncelliğini yitirmiş, ilgisiz ve aşırı nitelikteki kişisel verilerin arama sonuçlarından kaldırılmasını talep edebileceğine yönelik karar vermiştir. Verilerin arama motorundan silinmesinin herhangi bir web sitesinden silinmesine göre daha büyük önem taşıdığını özellikle vurgulanmalıdır. Bunun sebebi ise Google arama motoru üzerinden arama yapan kullanıcıların bireylere ait verilere çok

daha kolay ve hızlı ulaşabiliyor olmasıdır. Google, kişisel verilerin çok daha geniş bir kullanıcı kitlesine yayılmasını oldukça kolaylaştırmaktadır. Bu nedenle bireylerin sahip olduğu kişisel verilerin bir arama motorundan silinmesi unutulma hakkı kapsamında bireylerin sahip olmuş olduğu temel hak ve hürriyetlerin korunması bakımından çok daha büyük öneme sahiptir.

ABAD kararı ile unutulma hakkı kapsamında bireylerin kişisel menfaatleri korunmuş olmakla birlikte internet ortamında yer alan veriler üzerinde kontrol imkânı da güçlendirilmiştir. Fakat söz konusu karar birçok eleştiriyi de beraberinde getirmiştir. Özellikle "unutulma hakkının gereği" adı altında internet ortamında yer alan bilgilerin kamunun haber alma hürriyetinin ihlalini doğuracak şekilde kaldırılması beraberinde bilgiye erişim hakkını, basın ve ifade özgürlüğünün sınırlandırılması tehlikesini de doğuracaktır. Bu nedenle kamunun menfaati ile bireylerin sahip olmuş olduğu kişisel menfaatler arasındaki dengenin sağlanması son derece önemli ve göz önünde bulundurulması gereken bir noktadır. Ayrıca internet ortamında yer alan bir bilginin ne zaman güncelliğini yitirmiş sayılacağı konusunda evrensel bir kabulün olmaması ve bu hususun değişkenlik göstererek bir muğlaklık yaratması da önemli bir husustur. Karara yönelik bir diğer eleştiri ise özel şirketlere verilen bilgiyi kaldırma yetkisidir. Google gibi kâr amacı güden özel şirketlere verilen böyle bir yetki, hangi nitelikteki bilgilerin ne şekilde ve hangi prosedürler çerçevesinde kaldırılacağının önceden bilinememesinden kaynaklı olarak bir öngörülemezlik yaratmaktadır. Böyle bir yetkinin doğrudan belli şirketlerin tekeline bırakılması, günümüzün halihazırdaki gerçek problemi olan doğru ve gerçek bilgiye ulaşma imkanını daha da güçleştirme tehlikesi doğuracaktır.

Netice itibari ile ABAD kararı günümüz dijital çağında veri koruma hukukunun gelişiminde önemli ve kritik bir öneme sahip olmak birlikte bireylere tanınan "unutulma hakkı" bakımından adeta bir dönüm noktasıdır.

—F. Yaren KANAT

KAYNAKÇA

1. https://archive-epic-org.translate.goog/privacy/right-to-be-forgotten

2. https://kvkk.gov.tr/SharedFolderServer/CMSFiles/11b6fd99-d42a-45b1-a009-21f2d36ded21.pdf

3.https://tunalawfirm.com/tr/yazi/42/avrupa-birligi-adalet-divaninin-google-karari-isiginda-unutulma-hakki

4. Avrupa Birliği Adalet Divanı Google Spain SL, Google Inc. v. Agencia Española de Protección de Datos (AEPD) and Mario Costeja González, C-131/12, 13 Mayıs 2014.

5. Veri Koruma Direktifi Directive 95/46/EC of the European Parliament and of the Council

6. Julia Powles, "Google Spain: The Right to be Forgotten Has Arrived", Modern Law Review,

7. Orla Lynskey, "Control over Personal Data in a Digital Age: Google Spain", Common Market Law Review

8. Daphne Keller, "The Right Tools: Europe's Intermediary Liability Laws and the EU 2016 Data Protection Regulation"

9. Paul Bernal, "The EU, the US and Right to be Forgotten", International Data Privacy Law

10. Article 29 Working Party, "Guidelines on the Implementation of the Court of Justice of the European Union Judgment on Google Spain"

11. European Commission, "Factsheet on the Right to be Forgotten"

Micula v. Romanya

1. Yönetici Özeti

Micula v Romanya dosyası, ilk bakışta "yatırım teşviklerinin geri alınması" hakkında klasik bir BIT uyuşmazlığı gibi görünür. Oysa davayı gerçekten önemli kılan şey, üç farklı hukuk zamanının çarpışmasıdır: devletin yatırımcıya verdiği teşvikin zamanı, tahkim hukukunda tazminat hakkının doğduğu zaman ve AB devlet yardımları hukukunda ödemenin değerlendirildiği zaman. ICSID hakem heyeti, Romanya'nın teşvikleri planlanandan önce kaldırmasının yatırımcıların meşru beklentilerini ihlal ettiğine ve adil ve hakkaniyetli muamele standardını çiğnediğine hükmetti; fakat şemsiye klozu talebini reddetti, kamulaştırma ve "unreasonable measures" başlıklarına ayrıca karar vermeyi gereksiz gördü. Sonraki yıllarda dosya, Avrupa Komisyonu, Avrupa Birliği Adalet Divanı, Birleşik Krallık Yüksek Mahkemesi ve ABD mahkemeleri arasında çok katmanlı bir tenfiz savaşına dönüştü. Bu yüzden *Micula* , sadece bir ihlal kararı değil; yatırım hukuku ile bölgesel anayasal düzen arasında "hangi hukuk, hangi anda konuşur?" sorusunun en öğretici örneklerinden biridir.

2. Kronolojisi

Dosyanın özü şudur: Romanya, ekonomik olarak geri kalmış bölgelerde yatırımı teşvik etmek için 1998'de bir teşvik rejimi kurdu; Micula kardeşler ve bağlı şirketler bu rejimden yararlanarak yatırım yaptı; ardından Romanya, AB'ye katılım sürecinde teşvikleri 31 Ağustos 2004 tarihli düzenlemeyle kaldırdı ve kaldırma 22 Şubat 2005'te yürürlüğe girdi. Yatırımcılar Temmuz 2005'te tahkime başvurdu; Romanya 1 Ocak 2007'de AB'ye katıldı; 24 Eylül 2008'de yetki itirazları reddedildi; 11 Aralık 2013'te nihai ödül verildi; 2015'te Komisyon ödemenin devlet yardımı teşkil ettiğine karar verdi; 2019'da Genel Mahkeme bu kararı iptal etti; 2022'de Adalet Divanı kararı bozdu; 2024'te Genel Mahkeme dosya geri döndüğünde bu kez başvuruları reddetti. Bu kronolojide asıl kırılma, Romanya'nın teşvikleri kaldırmasının tek başına değil, kaldırmanın AB'ye uyum amacıyla yapılmış olmasının sonradan hem savunma hem de tenfiz engeli olarak kullanılmasıdır. Micula dosyası bu nedenle, maddi ihlal ile sonraki icra safhasını birbirinden ayırmadan anlaşılamaz.

3. Uyuşmazlığın Hukuki Boyutu

Uyuşmazlığın treaty temeli, 2002 tarihli İsveç–Romanya Yatırım Anlaşması'dır. Yetki bakımından hakem heyeti, ICSID Sözleşmesi m. 25 ile BIT'in tahkim maddesini birlikte esas aldı; uyuşmazlığın yatırım uyuşmazlığı niteliği taşıdığını, yatırımcıların milliyet şartını sağladığını ve uyuşmazlığın BIT yürürlüğe girdikten sonra ortaya çıktığını kabul etti. Tribunal ayrıca, BIT'in ratione temporis bakımından uyuşmazlık tarihine odaklandığını; uyuşmazlığı doğuran bazı olayların BIT öncesine dayanmasının, yetkiyi kendiliğinden ortadan kaldırmadığını vurguladı. Bu çerçeve, "olayların tarihi" ile "uyuşmazlığın doğduğu tarih" arasında önemli bir ayrım kurar.

Esas bakımından yatırımcılar dört ana hat çizdi: BIT m. 2(3) uyarınca adil ve hakkaniyetli muamele; aynı maddenin ikinci kısmı uyarınca unreasonable/discriminatory measures; BIT m. 2(4) uyarınca umbrella clause (şemsiye klozu); ve BIT m. 4(1) uyarınca kamulaştırma. Tribunal, davanın merkezine FET standardını yerleştirdi. Ancak bunu "mutlak mevzuat istikrarı" şeklinde okumadı. Tam tersine, tribunal açık biçimde FET'in yatırımcıya kendiliğinden bir düzenleyici is-

tikrar hakkı vermediğini devletin düzenleme yapma yetkisinin sürdüğünü; fakat somut güvence veya davranışlarla yaratılmış meşru beklentilerin korunacağını söyledi. Bu, kararı hem yatırımcı dostu hem de kendi içinde sınırlayıcı kılan cümledir.

Dosyanın en ilginç teknik noktalarından biri şemsiye klozudur. Tribunal, PIC'lerin (Permanent Investor Certificates) yatırımcıya sıradan genel bir beklentiden daha fazlasını, belirli bir spesifik hak kazanımı sağladığını; hatta bu spesifik entitlement'ın 1 Nisan 2009'a kadar sürmesinin öngörüldüğünü kabul etti. Buna rağmen çoğunluk, bu ilişkinin Romanya hukuku bakımından treaty seviyesine yükseltilebilecek bir "obligation" oluşturduğunun yeterince gösterilemediği kanaatiyle umbrella clause ihlali bulmadı. Yani tribunal aynı maddi olgudan FET ihlali çıkarırken, onu şemsiye klozu için yeterli bulmadı. Bu ayrım, kararın en öğretici metodolojik taraflarından biridir.

"State of necessity" başlığı ise bu dosyada beklenenden daha sönük kaldı. AB'ye uyum argümanı güçlü biçimde ileri sürülse de tribunal, Romanya'nın ILC Articles m. 23–25 anlamında force majeure, duress veya necessity savunusunu usulüne uygun şekilde kurmadığını kaydetti ve bu nedenle necessity incelemesine girmedi. Başka bir deyişle, AB hukuku tribunal için "otomatik mazeret" olmadı; en fazla olayın "factual matrix"i, yani olgusal bağlamı olarak önem taşıdı.

4. Hakem Heyeti Neyi Korudu?

Hakem heyetinin koruduğu şey, soyut anlamda "teşviklerin sonsuza kadar devamı" değil; devletin yatırım çekmek için belli yatırımcılara verdiği ve sonradan kendi eliyle boşa çıkardığı güven ilişkisiydi. Tribunal, PIC'lerin verilmesiyle genel teşvik rejiminin belirli yatırımcılar bakımından somutlaştığını, yatırımcıların bu çerçevede hareket ettiğini ve Romanya'nın hem iç hukukunda hem de davranışlarında bu teşviklerin belirli bir süre süreceği yönünde güçlü bir görünüm yarattığını tespit etti. Dahası tribunal, Romanya'nın 2000 tarihli Competition Council sürecindeki konumunu ve Yüksek Temyiz Mahkemesi'nin o sürecin sonucunda teşviklerin iç hukuk yönünden geçerliliğini fiilen teyit eden sürecini de yatırımcıların beklentilerinin makullüğünü destekleyen bir unsur olarak okudu. Burada tribunalın en rafine cümlesi şudur: devletin düzenleme yapma yetkisi vardır; fakat bu yetki, devletin daha önce belirli yatırımcılar için oluşturduğu güveni bütünüyle maliyetsiz biçimde ortadan kaldırabildiği anlamına gelmez. Micula'yı özgün yapan da tam burada yatar. Karar, devletin egemen düzenleme alanını inkâr etmez; fakat o alanın mali sonuçlarının, özellikle yatırım çekmek için verilmiş bireyselleşmiş güvenceler söz konusu olduğunda, yatırımcıya yıkılamayacağını söyler. Bu yüzden karar, "regulatory chill" korkusuyla eleştirilmeye müsait olmakla birlikte, aslında salt mevzuat değişikliğini değil, güven üretip o güveni aniden sökmenin maliyetini fiyatlandırır.

Kararın bir başka dikkat çekici yönü, tribunalın kamulaştırma ve unreasonable measures başlıklarına ayrıca girmemesidir. Çoğunluk FET ihlalini tespit ettikten sonra, dosyanın geri kalanını bu bulgu üzerinden çözmeyi yeterli gördü. Bu, teorik olarak expropriation analizini açıkta bırakır; pratikte ise tribunalın uyuşmazlığı "mülkiyetin alınması"ndan çok "yaratılmış meşru beklentinin boşa çıkarılması" olarak kavradığını gösterir. Ayrıca tribunal, daha yetki aşamasında restitution'un teorik olarak mümkün bir giderim türü olduğunu belirtmiş, fakat esas kararda parasal tazminata yönelmiştir. Bu da yatırım tahkiminde giderimin soyut teorisi ile uygulanabilir çözüm arasında çoğu kez para lehine bir kayma olduğunu gösterir.

5. Tenfiz Savaşı ve Kurumsal Çatışma

Asıl "Micula fenomeni", ödülden sonra başladı. Tribunal daha ödül safhasında Komisyon ve Romanya'nın, ödeme yapılmasının AB hukuku bakımından yeni ve yasak devlet yardımı oluşturacağı yönündeki itirazlarını kayda geçirdi. 2014'te Komisyon, ödülün uygulanmasını askıya alan bir injunction yayımladı; 2015 tarihli Komisyon Kararı 2015/1470 ise, ödülün ödenmesini iç pazarla bağdaşmayan devlet yardımı olarak nitelendirdi ve geri alma emri verdi. Böylece tahkim hukuku bakımından "ödenmesi gereken tazminat", AB devlet yardımları hukuku bakımından "ödenmemesi gereken avantaj" hali-

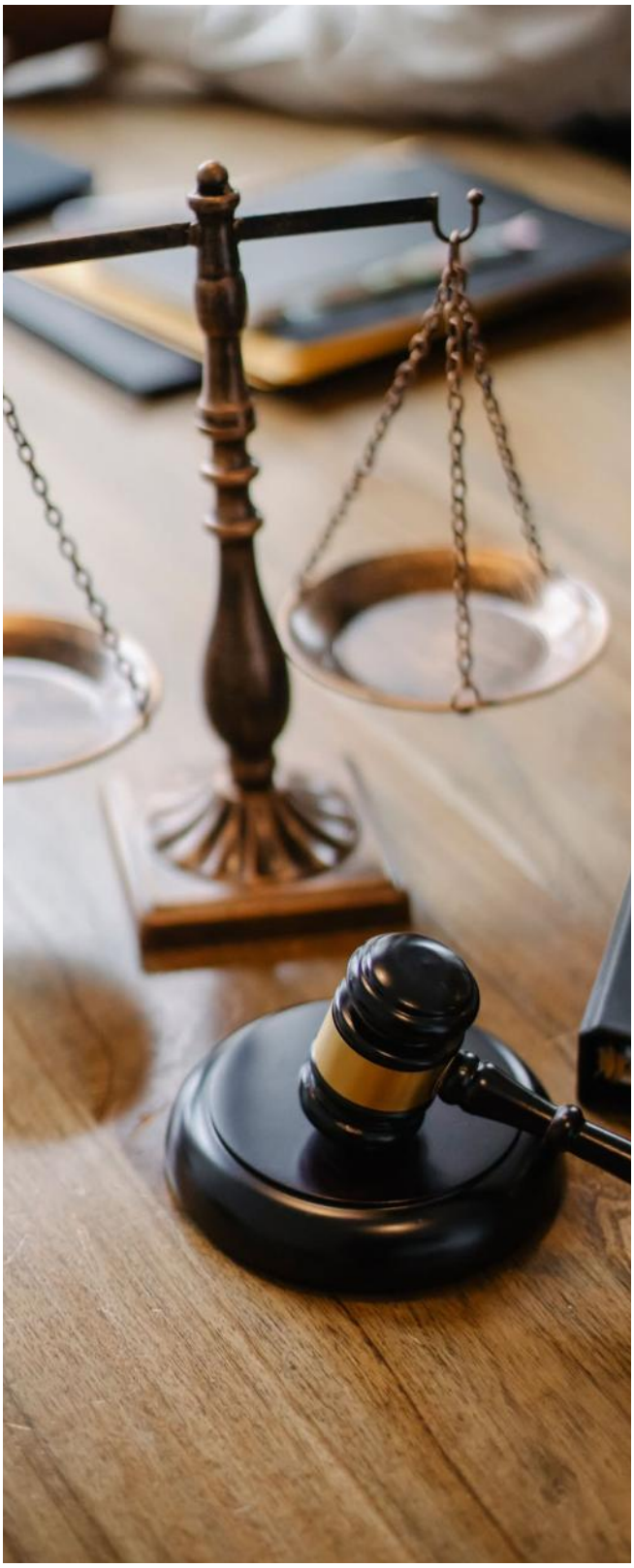
ne geldi.

2019'da Genel Mahkeme, Komisyonun ratione temporis yetkisinin bulunmadığı gerekçesiyle kararı iptal etti. Mahkemeye göre tazminat hakkı, teşviklerin 2005'te kaldırılması anında doğmuştu; dolayısıyla mesele pre-accession döneme aitti ve Komisyon bunu AB devlet yardımı hukuku altında inceleyemezdi. Fakat 2022'de Adalet Divanı bu yaklaşımı bozdu; Komisyonun, ödülün üyelik sonrası ödenmesi halinde bunun AB hukuku bakımından ne anlama geldiğini inceleyebileceğini kabul etti ve Achmea çizgisinin bu dosyada da göz ardı edilemeyeceğini belirtti. Dosya geri döndüğünde Genel Mahkeme 2024'te bu kez başvuruları reddetti ve Komisyon kararını ayakta bıraktı. Böylece AB düzleminde ağırlık merkezi, "ihlalin ne zaman gerçekleştiği"nden "ödemenin hangi hukuk düzeninde hangi etkiyi yarattığı"na kaydı. Kamu hukukunda zamanın bu kadar belirleyici olduğu az dosya vardır.

Buna karşılık İngiltere ve ABD'de tablo daha parçalı ama yatırımcı lehine oldu. UKSC 2020'de, ICSID Sözleşmesi'nden doğan ve Birleşik Krallık bakımından AB üyeliğinden önce üstlenilmiş yükümlülüklerin Article 351 TFEU ışığında göz ardı edilemeyeceğini belirterek stay'i kaldırdı. ABD'de District Court 2019'da ödülü teyit etti; D.C. Circuit ise 2024'te, 2022 tarihli CJEU kararlarının Romanya'nın 2007'de AB'ye katılmasıyla daha önce verilmiş tahkim rızasını geriye dönük olarak void ab initio kılmadığı gerekçesiyle 60(b) başvurusunun reddini onadı. Sonuç olarak aynı ödül, AB içinde "yardım" şüphesiyle sıkışırken, AB dışındaki forumlarda ICSID tenfiz mantığıyla daha güçlü bir hayat buldu. Bu, yatırım tahkiminde forum seçiminin sadece usulî değil, anayasal önem taşıdığını gösterir.

6. Tazminat, Etki ve Eleştiriler

Tribunalın hükmettiği ana para RON 376.433.229'du. Bu miktar; şeker maliyet artışı, diğer hammadde maliyet artışı, şeker stoklama fırsatının kaybı ve bitmiş ürün satışından yoksun kalınan kâr kalemlerine bölündü. Tribunal, ayrıca 3 aylık ROBOR + %5 oranında, üç aylık bileşik faiz uygulanmasına karar verdi. Faiz başlangıç tarihleri zarar kalemine göre farklılaştırıldı; bu da ödül tutarının zamanla belirgin şekilde büyümesine yol açtı. Romanya'nın vergi borçlarıyla mahsup yoluna kısmen gitmesi ise daha sonra Romanya mahkemelerince bozuldu; bu nedenle ödülün nihai ekonomik ağırlığı, yalnızca ilk ana para üzerinden değil, uzun süreli faiz birikimi ve dağınık icra süreçleri üzerinden değerlendirilmelidir.

Öğreti bakımından dava iki nedenle yoğun biçimde eleştirildi. Birinci eleştiri, yatırım tahkiminin supranasyonel bir kamu düzeni alanı olan AB devlet yardımları hukukuna "arka kapıdan" müdahale ettiği yönündedir. İkinci eleştiri ise ters yöndedir: Eğer bir devlet, yatırım çekmek için verdiği hukuki ve idari güvenceleri, sonradan başka bir entegrasyon projesini gerekçe göstererek maliyetsiz biçimde geri alabiliyorsa, yatırım hukuku korumasının pratik değeri boşalır. Bana göre Micula'nın asıl önemi bu ikiliğin ötesindedir: dosya, devlet sorumluluğunda "yanlış eylem" ile "giderimin hukukî niteliği"nin aynı şey olmadığını gösterir. Tribunal ihlali geçmişte bulurken, AB mahkemeleri ödemenin bugünkü rekabet etkisine odaklanmıştır. Çatışma tam da bu iki bakışın aynı olaya farklı zamanlarda bağlanmasından doğmuştur.

7. Türkiye İçin Alınan Dersler ve Sonuç

Türkiye bakımından dosyadan çıkarılacak ilk ders, yatırım teşviklerinin sadece ekonomi politikası aracı değil, aynı zamanda uluslararası sorumluluk üretebilen normatif vaatler olduğudur. Teşvik tasarımlarında değişiklik ve erken sona erme ihtimali açık, belirli ve yatırımcı tarafından öngörülebilir biçimde yazılmadığında; idari belge, sertifika, lisans ve izinler sonradan meşru beklenti zincirinin parçası haline gelebilir. İkinci ders, yatırım teşvikleri ile rekabet/devlet yardımı mantığının baştan koordine edilmesi gerektiğidir. Üçüncü ders, uluslararası tahkimde asıl savaşın çoğu zaman ödülden sonra başladığı; bu yüzden "kazanmak" ile "tahsil etmek" arasında ciddi bir fark olduğudur. Dördüncü ders ise, BIT yorumunda genel mevzuat değişikliğinden çok, devletin yatırımcı nezdinde yarattığı somut güven mimarisinin önemli olduğudur. Bu nedenle Türkiye'de teşvik rejimleri hazırlanırken hukukçu, iktisatçı, idareci ve uluslararası uyuşmazlık uzmanının aynı masada bulunması artık lüks değil zorunluluktur.

Benim özgün değerlendirmem şu: Micula, "AB içi BIT tartışması"ndan ibaret değildir; daha derinde, tazminat hakkının ne zaman doğduğu ve ödeme anının hangi hukuk düzeni içinde yeniden nitelendirilebildiği sorusudur. Bu yüzden dosya, yatırım tahkiminde yalnızca treaty standartlarının değil, zamanlama teorisinin de ne kadar belirleyici olduğunu gösterir. Eğer bu davayı tek cümlede özetlemek gerekirse: Romanya teşviki geri aldı; tahkim bunun bedelini hesapladı; AB hukuku ise o bedelin nasıl ve nerede ödenebileceğini tartışmaya açtı. İşte Micula'nın kalıcı önemi tam burada yatıyor.

—Khadija İmamlı

KAYNAKÇA

1. ICSID Case No. ARB/05/20, case page
2. Ioan Micula, Viorel Micula, European Food, Starmill, Multipack v. Romania, Decision on Jurisdiction and Admissibility, 24 Sept. 2008.
3. Aynı dava, Award, 11 Dec. 2013.
4. Aynı dava, Decision on Annulment, 26 Feb. 2016. • European Commission, Decision (EU) 2015/1470 of 30 March 2015 on State aid SA.38517 (2014/C) (ex 2014/NN) implemented by Romania — Arbitral award Micula v Romania of 11 December 2013.
5. General Court, European Food and Others v Commission, T-624/15, T-694/15, T-704/15, EU:T:2019:423, 18 June 2019. • Court of Justice, Commission v European Food and Others, C -638/19 P, EU:C:2022:50, 25 Jan. 2022.
6. Court of Justice, Romanian Air Traffic Services Administration (Romatsa) and Others v European Food and Others, C-333/19, EU:C:2022:749, 21 Sept. 2022.
7. General Court (remand), European Food and Others v Commission, T-624/15 RENV, T-694/15 RENV, T-704/15 RENV, EU:T:2024:659, 2 Oct. 2024.
8. UK Supreme Court, Micula and others v Romania [2020] UKSC 5.
9. U.S. District Court for the District of Columbia, Micula et al v. Government of Romania, 404 F. Supp. 3d 265 (D.D.C. 2019).
10. U.S. Court of Appeals for the D.C. Circuit, Micula v. Government of Romania, 101 F.4th 47 (D.C. Cir. 2024).
11. UNCTAD, Investment Dispute Settlement Navigator: Micula v. Romania (I).
12. Hanno Wehland, The Enforcement of Intra-EU BIT Awards: Micula v Romania and Beyond.
13. 15 (2014). Açık erişim referansı için bkz.
14. H. Ş. Duru, Achmea Kararı Sonrasında Avrupa Birliği Hukukunda İkili Yatırım Anlaşmaları , Türkçe akademik değerlendirme.

The "Enrica Lexie" Incident (Italy v. India) Davası

Uluslararası deniz hukuku, devlet egemenliği ile açık deniz özgürlükleri arasındaki hassas denge üzerine kuruludur. Özellikle Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi (UNCLOS), kıyı devletlerinin yetkileri ile bayrak devletlerinin hakları arasında ayrıntılı bir denge sistemi oluşturmuştur. Bununla birlikte deniz güvenliği, korsanlıkla mücadele, askeri personelin yabancı sulardaki faaliyetleri ve ceza yargı yetkisi gibi meseleler, uygulamada ciddi hukuki uyuşmazlıklara yol açmaktadır. The "Enrica Lexie" Incident (Italy v. India) davası, bu tartışmaların en önemli örneklerinden biri olarak uluslararası hukuk literatüründe özel bir yere sahiptir.

Uyuşmazlığın merkezinde, 15 Şubat 2012 tarihinde Hindistan'ın Kerala kıyıları açıklarında meydana gelen ölüm olayı bulunmaktadır. İtalyan bayraklı petrol tankeri MV Enrica Lexie üzerinde görev yapan iki İtalyan deniz piyadesi, korsan saldırısı şüphesiyle Hint balıkçı teknesi St. Antony'ye ateş açmış ve iki Hint balıkçının ölümüne neden olmuştur. Olayın ardından Hindistan makamları gemiyi Kerala limanına yönlendirmiş, İtalyan askerleri Massimiliano Latorre ve Salvatore Girone gözaltına alınmış ve haklarında ceza soruşturması başlatılmıştır. Bu gelişme kısa süre içerisinde yalnızca iki devlet arasında diplomatik bir krize dönüşmemiş; aynı zamanda uluslararası deniz hukukunun temel ilkelerini ilgilendiren kapsamlı bir yargı yetkisi tartışmasına yol açmıştır.

İtalya, olayın Hindistan karasularının dışında gerçekleştiğini ve dolayısıyla Hindistan'ın ceza yargı yetkisi kullanamayacağını ileri sürmüştür. Ayrıca İtalyan askerlerin devlet görevlisi sıfatıyla hareket ettiklerini, bu nedenle fonksiyonel devlet bağışıklığından yararlanmaları gerektiğini savunmuştur. Hindistan ise olayın kendi münhasır ekonomik bölgesinde meydana geldiğini, Hint vatandaşlarının öldürüldüğünü ve bu nedenle ceza yargı yetkisine sahip olduğunu iddia etmiştir. Böylece uyuşmazlık, yalnızca deniz yetki alanlarının yorumlanmasına ilişkin bir mesele olmaktan çıkmış; devlet görevlilerinin yabancı devlet yargısından bağışıklığına ilişkin önemli bir uluslararası hukuk problemine dönüşmüştür.

Uyuşmazlık 2015 yılında İtalya tarafından UNCLOS Ek VII kapsamında tahkime taşınmıştır. İtalya, Hindistan'ın Enrica Lexie gemisini limana yönlendirmesinin ve İtalyan askerler hakkında ceza soruşturması yürütmesinin UNCLOS hükümlerini ihlal ettiğini ileri sürmüştür. Özellikle UNCLOS'un 87. maddesinde düzenlenen açık denizlerde seyrüsefer özgürlüğünün ve 92. maddede düzenlenen bayrak devletinin münhasır yetkisinin ihlal edildiği iddia edilmiştir.

UNCLOS Madde 87, açık denizlerde bütün devletlere tanınan seyrüsefer özgürlüğünü düzenlemektedir. Buna göre gemiler, uluslararası sularda serbestçe hareket edebilmekte ve başka devletlerin müdahalesine maruz kalmamaktadır. UNCLOS Madde 92 ise açık denizlerde gemilerin münhasır olarak bayrak devletinin yetkisine tabi olduğunu belirtmektedir. İtalya, Enrica Lexie'nin İtalyan bayraklı bir gemi olması nedeniyle olay üzerinde yalnızca İtalya'nın ceza yargı yetkisine sahip olduğunu ileri sürmüştür.

Buna karşılık Hindistan, olayın kendi kıyılarına oldukça yakın bir bölgede gerçekleştiğini ve Hint vatandaşlarının yaşam hakkının ihlal edildiğini vurgulamıştır. Ayrıca Hindistan, münhasır ekonomik bölgede kıyı devletinin belirli egemen haklara sahip olduğunu ve bu nedenle olay üzerinde yargı yetkisi kullana-

bileceğini savunmuştur. Hindistan'ın savunmasında özellikle UNCLOS'un 56. maddesi dikkat çekmektedir. Bu madde kıyı devletlerine münhasır ekonomik bölgede ekonomik faaliyetler ve kaynak yönetimi bakımından belirli yetkiler tanımaktadır. Hindistan, bu hükümlerin geniş yorumlanması gerektiğini ileri sürmüştür.

Tahkim sürecinin ilk aşamalarında Uluslararası Deniz Hukuku Mahkemesi (ITLOS), taraflar arasında geçici tedbir kararı vermiştir. Mahkeme, hem Hindistan'ın hem de İtalya'nın yeni yargısal işlem başlatmamasına ve mevcut süreçleri askıya almasına karar vermiştir. Bununla birlikte ITLOS, İtalya'nın askerlerin derhal serbest bırakılması yönündeki talebini kabul etmemiştir. Bu ara karar, mahkemenin uyuşmazlığın esasına ilişkin değerlendirme yapmaktan kaçındığını göstermektedir.

Tahkim heyeti nihai kararını 2020 yılında vermiştir. Karar, uluslararası hukuk bakımından son derece önemli birkaç temel sonuca ulaşmıştır. İlk olarak tahkim heyeti, İtalyan deniz piyadelerinin devlet görevlisi sıfatıyla hareket ettiklerini ve bu nedenle fonksiyonel bağışıklıktan yararlandıklarını kabul etmiştir. Bu bağışıklık, devlet görevlilerinin resmi görevlerini yerine getirirken gerçekleştirdikleri fiiller nedeniyle yabancı devlet mahkemelerinde yargılanamaması anlamına gelmektedir. Tahkim heyeti, askerlerin korsanlık tehdidine karşı görev yaptığını ve eylemlerinin resmi görev kapsamında değerlendirilmesi gerektiğini belirtmiştir. Bu nedenle Hindistan'ın ceza yargı yetkisi kullanamayacağı sonucuna ulaşılmıştır.

Bu değerlendirme özellikle uluslararası hukuk doktrininde yoğun tartışmalara yol açmıştır. Çünkü UNCLOS hükümlerinde ticari gemilerde görev yapan askeri personelin bağışıklığına ilişkin açık bir düzenleme bulunmamaktadır. Bazı hukukçular, tahkim heyetinin UNCLOS dışında kalan teamül hukuku ilkelerine dayanarak "incidental jurisdiction" yoluyla bağışıklık meselesini çözmesini eleştirmiştir. Tahkim heyeti, doğrudan UNCLOS'ta düzenlenmeyen bir konuda karar vermesine rağmen, uyuşmazlığın çözümü için bu değerlendirmenin gerekli olduğunu kabul etmiştir.

Bununla birlikte tahkim heyeti, İtalya'nın tamamen haklı olduğu sonucuna da ulaşmamıştır. Heyet, İtalyan askerlerin Hint balıkçı teknesine ateş açmasının yaşam hakkını ihlal ettiğini ve Hindistan'ın zararlarının tazmin edilmesi gerektiğini belirtmiştir. Dolayısıyla İtalya'nın tazminat ödeme yükümlülüğü bulunduğu kabul edilmiştir. Bu yaklaşım, bağışıklığın cezasızlık anlamına gelmediğini göstermektedir. Tahkim heyeti, ceza yargı yetkisinin İtalya'ya ait olduğunu kabul etmekle birlikte, mağdur devletin zararlarının tazmin edilmesi gerektiğini de açıkça ortaya koymuştur.

Kararın en dikkat çekici yönlerinden biri, devlet bağışıklığı ile bireysel ceza sorumluluğu arasındaki ilişkinin yeniden tartışmaya açılmasıdır. Geleneksel uluslararası hukuk anlayışına göre devlet görevlileri resmi görevleri kapsamında gerçekleştirdikleri eylemler nedeniyle yabancı devlet mahkemelerinde yargılanamazlar. Ancak özellikle insan hakları ihlalleri ve ağır suçlar bakımından bu bağışıklığın sınırlandırılması gerektiği yönünde güçlü görüşler bulunmaktadır. Enrica Lexie kararı ise daha klasik devlet bağışıklığı anlayışına yakın bir yaklaşım benimsemiş ve devlet görevlilerinin fonksiyonel bağışıklığını ön plana çıkarmıştır.

Dava aynı zamanda korsanlıkla mücadele ve özel güvenlik uygulamaları bakımından da önem taşımaktadır. 2000'li yılların sonlarında Somali açıklarında korsanlık faaliyetlerinin artmasıyla birlikte birçok ticari gemide silahlı güvenlik personeli görevlendirilmeye başlanmıştır. Enrica Lexie üzerindeki İtalyan askerler de bu kapsamda görev yapmaktaydı. Ancak olay, deniz güvenliği amacıyla görevlendirilen silahlı personelin hukuki statüsünün yeterince açık olmadığını göstermiştir. Özellikle ticari gemilerde görev yapan devlet askerlerinin hangi hukuk rejimine tabi olduğu konusunda ciddi belirsizlikler bulunmaktadır.

Kararın ardından Hindistan, tahkim kararına uygun biçimde ceza yargılamasını sona erdirmiştir. İtalya ise mağdur ailelerine tazminat ödemeyi kabul etmiştir. Daha sonra İtalya'daki yargı makamları askerler hakkındaki soruşturmayı değerlendirmiş ve nihayetinde askerlerin korsan saldırısı tehdidi altında hareket ettiklerine hükmedilmiştir. Böylece olay, yaklaşık on yıl süren diplomatik ve hukuki sürecin ardından sona ermiştir.

The “Enrica Lexie” Incident (Italy v. India) davası, modern uluslararası deniz hukukunun en önemli uyuşmazlıklarından biri olarak değerlendirilmektedir. Dava, UNCLOS hükümlerinin yorumlanması, açık denizlerde ceza yargı yetkisi, bayrak devleti ilkesi ve devlet görevlilerinin fonksiyonel bağışıklığı bakımından önemli sonuçlar doğurmuştur. Tahkim heyetinin yaklaşımı, devlet bağışıklığı ilkesini güçlendiren bir çizgi ortaya koyarken; mağdur devletin zararlarının tazmini gerektiğini kabul ederek denge kurmaya çalışmıştır.

Sonuç olarak dava, uluslararası hukukta deniz güvenliği ile insan hakları arasındaki hassas ilişkinin ne derece karmaşık olduğunu göstermektedir. Özellikle deniz korsanlığıyla mücadele kapsamında gerçekleştirilen askeri faaliyetlerin hukuki sınırlarının belirlenmesi bakımından Enrica Lexie kararı uzun yıllar boyunca doktrinde tartışılmaya devam edecektir. Bu karar aynı zamanda UNCLOS’un yalnızca teknik bir deniz hukuku sözleşmesi olmadığını; devlet egemenliği, ceza yargı yetkisi ve uluslararası sorumluluk gibi çok daha geniş meseleleri etkileyen yaşayan bir hukuk metni olduğunu da ortaya koymuştur.

—Ela Özcan

Yukos Capital S.À.R.L. v. The Russian Federation

Uluslararası yatırım tahkimi, özellikle devlet müdahalelerinin yabancı yatırımcıların ekonomik faaliyetleri üzerindeki etkilerinin artmasıyla birlikte, son otuz yılda uluslararası hukukun en tartışmalı alanlarından biri hâline gelmiştir. Devletlerin ekonomik düzenleme yetkileri ile yatırımcıların korunmasına yönelik uluslararası yükümlülükleri arasındaki gerilim, özellikle enerji sektörü gibi stratejik alanlarda daha görünür bir hâl almaktadır. Bu bağlamda Yukos Capital S.À.R.L. v. The Russian Federation davası, yalnızca bir yatırım uyuşmazlığı olmanın ötesinde; devlet egemenliği, siyasal müdahale, enerji politikaları ve uluslararası tahkim hukukunun sınırları bakımından tarihsel bir örnek teşkil etmektedir. Dava, Sovyetler Birliği'nin dağılmasından sonra Rusya'da ortaya çıkan yeni ekonomik düzenin, devlet ile özel sermaye arasındaki çatışmalarının en görünür örneklerinden biri olarak değerlendirilmektedir.

Uyuşmazlığın temelinde, bir dönem Rusya'nın en büyük özel petrol şirketlerinden biri olan Yukos Oil Company'ye yönelik devlet müdahaleleri yer almaktadır. 1990'lı yıllarda gerçekleştirilen özelleştirme politikaları sonucunda ortaya çıkan Yukos, kısa süre içerisinde yalnızca Rusya'nın değil, dünyanın en büyük enerji şirketlerinden biri hâline gelmiştir. Şirketin hisseleri Menatep Grubu aracılığıyla Mihail Hodorkovski'nin kontrolüne geçmiş ve Yukos, Batılı yatırımcılarla yoğun ekonomik ilişkiler kurmaya başlamıştır. Ancak şirketin ekonomik büyümesiyle birlikte siyasal etkisinin artması, Kremlin yönetimi ile Yukos arasındaki gerilimi derinleştirmiştir. Özellikle Hodorkovski'nin Rusya'daki yolsuzluk iddialarına yönelik açıklamaları ve siyasi muhalefeti destekleyen faaliyetleri sonrasında devlet ile şirket arasındaki ilişkinin sert biçimde bozulduğu görülmektedir.

2003 yılından itibaren Rus makamları tarafından Yukos hakkında kapsamlı vergi soruşturmaları başlatılmış, şirketin geçmiş yıllara ilişkin milyarlarca dolarlık vergi borcu bulunduğu ileri sürülmüştür. Bu süreçte şirketin banka hesapları dondurulmuş, malvarlıklarına haciz uygulanmış ve şirketin en önemli üretim birimi olan Yuganskneftegaz devlet kontrolündeki Rosneft tarafından satın alınmıştır. Nihayetinde Yukos iflas etmiş ve tasfiye sürecine girmiştir. Her ne kadar Rusya Federasyonu bu işlemlerin meşru vergi tahsilatı faaliyetleri olduğunu savunsa da, yatırımcılar söz konusu sürecin siyasi saiklerle yürütülen sistematik bir tasfiye operasyonu olduğunu ileri sürmüştür.

Yukos Capital S.À.R.L. tarafından başlatılan tahkim süreci de tam olarak bu noktada ortaya çıkmıştır. Lüksemburg merkezli yatırım şirketi olan Yukos Capital, Rusya Federasyonu'nun gerçekleştirdiği işlemlerin uluslararası yatırım hukukunu ihlal ettiğini ileri sürerek tahkim yoluna başvurmuştur. Uyuşmazlık, Daimi Tahkim Mahkemesi (Permanent Court of Arbitration – PCA) nezdinde ve UNCITRAL Tahkim Kuralları çerçevesinde görülmüştür. Başvurucu taraf, Rusya'nın vergi soruşturmaları ve icra işlemleri aracılığıyla yatırımın fiilen ortadan kaldırıldığını, bunun dolaylı kamulaştırma niteliğinde olduğunu ve yatırımcıların adil ve hakkaniyetli muamele görme hakkının ihlal edildiğini iddia etmiştir.

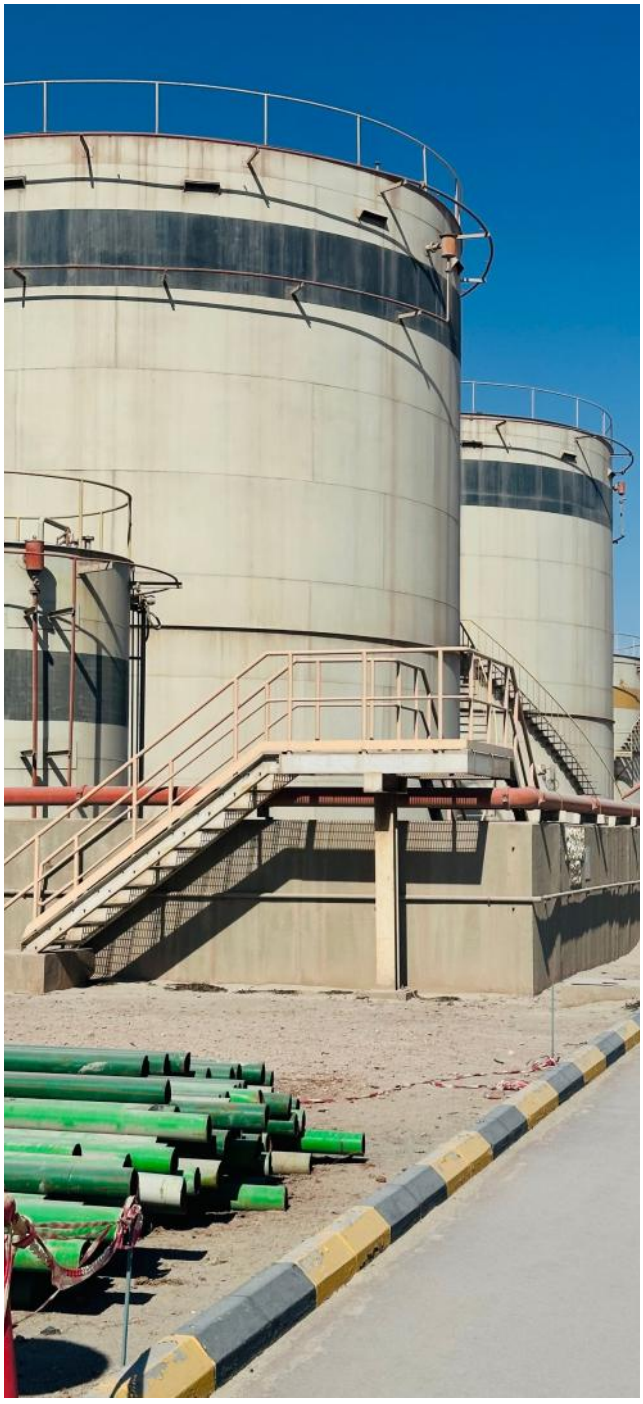
Davanın hukuki temelini oluşturan en önemli düzenleme ise Energy Charter Treaty (ECT), yani Enerji Şartı Antlaşması'dır. 1994 yılında imzalanan bu çok taraflı yatırım koruma sözleşmesi, enerji sektöründeki yatırımların korunmasını amaçlamaktadır. Antlaşmanın özellikle yatırımcıların korunmasına ilişkin hükümleri, devletlerin enerji alanındaki

düzenleme yetkilerini belirli sınırlar içerisine yerleştirmektedir. Rusya Federasyonu her ne kadar ECT'yi imzalamış olsa da antlaşmayı hiçbir zaman tam anlamıyla onaylamamıştır. Buna rağmen tahkim heyeti, Rusya'nın antlaşmayı geçici olarak uygulamayı kabul ettiğini ve bu nedenle yatırım koruma hükümleriyle bağlı olduğunu değerlendirmiştir. Bu yorum, uluslararası antlaşmaların geçici uygulanmasına ilişkin oldukça dikkat çekici bir yaklaşım ortaya koymuştur.

Tahkim sürecinde özellikle ECT'nin 10. maddesi ile 13. maddesi büyük önem taşımıştır. ECT Madde 10, yatırımcılara "adil ve hakkaniyetli muamele" sağlanmasını düzenlemektedir. Bu ilke, yatırımcının meşru beklentilerinin korunmasını ve devletin keyfî müdahalelerden kaçınmasını ifade etmektedir. Tahkim heyeti, Rusya'nın Yukos'a yönelik uygulamalarının hukuki öngörülebilirlik ilkesini ortadan kaldırdığı, yatırımcıların meşru beklentilerini ihlal ettiği ve ayrımcı nitelik taşıdığı sonucuna ulaşmıştır. Bunun yanında ECT Madde 13 kapsamında kamulaştırmanın ancak kamu yararı amacıyla, ayrımcı olmayan biçimde ve etkin tazminat ödenmesi koşuluyla mümkün olabileceği düzenlenmektedir. Hakem heyeti, Rusya'nın doğrudan bir kamulaştırma kararı almamış olmasına rağmen uyguladığı vergi cezaları, icra işlemleri ve malvarlığı transferleri sonucunda yatırımın tamamen ortadan kalktığını tespit etmiş ve bu durumu "dolaylı kamulaştırma" olarak nitelendirmiştir.

Dolaylı kamulaştırma kavramı, uluslararası yatırım hukukunun en tartışmalı alanlarından biridir. Geleneksel anlamda kamulaştırma, devletin yatırımcıya ait mülkiyeti açık bir işlemle devralması anlamına gelirken; dolaylı kamulaştırmada devletin uyguladığı düzenleyici veya mali işlemler yatırımın ekonomik değerini tamamen ortadan kaldırmaktadır. Yukos davasında tahkim heyeti, şeklen vergi tahsilatı olarak görünen işlemlerin gerçekte şirketin faaliyetlerini sona erdirmeyi amaçladığını değerlendirmiştir. Özellikle vergi cezalarının aşırı boyutlara ulaşması, savunma haklarının yeterince korunmaması ve şirketin temel üretim birimlerinin devlet kontrolündeki şirketlere aktarılması bu sonuca ulaşılmasında etkili olmuştur.

Rusya Federasyonu ise tahkim süreci boyunca öncelikle hakem heyetinin yetkisine itiraz etmiştir. Devlet, ECT'nin kendi bakımından bağlayıcı olmadığını ve dolayısıyla tahkim heyetinin yargı yetkisinin bulunmadığını ileri sürmüştür. Bunun yanında vergi toplamanın devlet egemenliğinin temel unsurlarından biri olduğu, yatırımcıların vergi kaçırmaya yönelik faaliyetlerde bulunduğu ve alınan önlemlerin kamu düzenini koruma amacı taşıdığı savunulmuştur. Ancak tahkim heyeti, devletin vergi toplama yetkisinin sınırsız olmadığına dikkat çekmiş ve egemenlik yetkisinin kötüye kullanılması hâlinde uluslararası sorumluluğun doğabileceğini belirtmiştir. Bu yaklaşım, yatırım tahkiminin devlet egemenliği üzerindeki etkilerine ilişkin tartışmaları yeniden gündeme taşımıştır.

Tahkim heyetinin kararında dikkat çeken en önemli unsurlardan biri, Rusya'nın davranışlarının "iyi niyet" ilkesiyle bağdaşmadığının açıkça ifade edilmesidir. Hakem heyeti, devletin vergi hukukunu yatırımcıyı piyasadan çıkarmak amacıyla araçsallaştırdığı kanaatine ulaşmıştır. Özellikle Yukos'un faaliyetlerinin sürdürülebilmesini imkânsız hâle getiren mali yaptırımların orantısız olduğu vurgulanmıştır. Kararda ayrıca şirketin ekonomik olarak çökertilmesinin ardından stratejik enerji varlıklarının devlet kontrolündeki şirketlere devredildiği ve bunun tesadüfî bir süreç olmadığı değerlendirilmiştir.

Dava sonucunda tahkim heyeti, Rusya Federasyonu'nun uluslararası yatırım hukukunu ihlal ettiğine hükmetmiş ve Yukos Capital lehine milyarlarca dolarlık tazminata karar vermiştir. Bu karar, yatırım tahkimi tarihindeki en yüksek tazminat kararlarından biri olarak dikkat çekmektedir. Ancak kararın ardından başlayan süreç de en az tahkim yargılaması kadar tartışmalı olmuştur. Rusya Federasyonu, tahkim kararlarını tanımamış ve farklı ülkelerde icra süreçleri başlatılmıştır. Özellikle Hollanda mahkemelerinde görülen iptal davaları, yatırım tahkimi kararlarının uygulanabilirliği ve devletlerin tahkim kararlarına karşı direnci bakımından önemli bir örnek oluşturmuştur.

Yukos davasının etkileri yalnızca Rusya ile sınırlı kalmamıştır. Dava, uluslararası yatırım tahkimi sistemine yönelik eleştirilerin de merkezinde yer almıştır. Bazı hukukçular, tahkim heyetinin devletin düzenleme yetkisini aşırı derecede sınırlandırdığını ve yatırımcı haklarını devlet egemenliğinin önüne yerleştirdiğini ileri sürmektedir. Özellikle enerji, çevre ve vergi politikaları gibi alanlarda devletlerin kamu yararı amacıyla gerçekleştirdiği müdahalelerin yatırım tahkimi yoluyla denetlenmesi, "regulatory chill" olarak adlandırılan bir etki yaratabilmektedir. Devletler, yüksek tazminat riskleri nedeniyle kamu yararına yönelik düzenlemeler yapmaktan çekinebilmektedir.

Bunun yanında dava, uluslararası yatırım tahkiminin meşruiyeti konusunda da yoğun tartışmalara yol açmıştır. Tahkim heyetlerinin demokratik meşruiyetinin bulunmaması, yatırımcıların devletlere karşı son derece yüksek tazminatlar elde edebilmesi ve tahkim kararlarının kamu politikaları üzerindeki etkileri eleştirilmektedir. Özellikle Yukos gibi milyarlarca dolarlık tazminat kararları, yatırım tahkim sisteminin devletler üzerinde ekonomik baskı aracı hâline geldiği yönündeki görüşleri güçlendirmiştir.

Öte yandan dava, yatırımcı haklarının korunması bakımından uluslararası hukukun ne derece etkili olabileceğini de göstermektedir. Tahkim heyeti, büyük bir devletin ekonomik ve siyasi gücüne rağmen yatırımcı lehine karar verebilmiş ve uluslararası yükümlülüklerin ihlal edildiğini açık biçimde ortaya koymuştur. Bu durum, yatırım tahkim mekanizmasının küresel ekonomide güven sağlayıcı bir rol oynadığı yönündeki görüşleri desteklemektedir. Özellikle enerji sektörü gibi yüksek riskli alanlarda faaliyet gösteren yatırımcılar açısından uluslararası tahkim, devlet müdahalelerine karşı önemli bir koruma mekanizması olarak görülmektedir.

Sonuç olarak Yukos Capital S.À.R.L. v. The Russian Federation davası, modern uluslararası yatırım hukukunun en önemli uyuşmazlıklarından biri olarak kabul edilmektedir. Dava, yalnızca bir enerji şirketinin tasfiyesiyle ilgili değildir; aynı zamanda devlet egemenliği, siyasal güç, ekonomik çıkarlar ve uluslararası hukuk arasındaki ilişkinin sınırlarını ortaya koymaktadır. Tahkim heyetinin Rusya'nın vergi ve icra mekanizmalarını yatırımcıyı ortadan kaldırmak amacıyla kullandığı yönündeki değerlendirmesi, dolaylı kamulaştırma teorisinin en dikkat çekici uygulamalarından biri hâline gelmiştir. Bunun yanında dava, yatırım tahkimi sisteminin meşruiyeti, uygulanabilirliği ve devletlerin düzenleme yetkileri üzerindeki etkileri bakımından uluslararası hukuk doktrininde uzun yıllar tartışılmaya devam edecek bir emsal niteliği taşımaktadır.

—Ela Özcan

NESTLÉ V CADBURY: ŞEKİL MARKALARINDA TESCİL SINIRLARI

Gıda endüstrisinin iki küresel devi olan Nestlé ve Cadbury (günümüzde Mondelez bünyesinde) arasındaki uzun soluklu hukuk savaşı, fikri mülkiyet hukukunun sınırlarını belirleyen ikonik vakalardan biri olarak kabul edilir. Mülkiyet hukuku dünyasının meşhur tatlı-sert mücadelelerinden biri olan Nestlé-Cadbury davası marka tescili ve rekabet hukuku açısından karmaşık ve emsal teşkil eden davalardandır. On yılı aşkın bir süreye yayılan bu mücadele, sadece çikolata pazarındaki hakimiyet yarışı değil, aynı zamanda "marka" kavramının neyi kapsayıp kapsayamayacağına dair derin bir hukuki tartışmadır. Bu sadece bir pazar savaşı değil; "bir şekil ne zaman markadır?", "tüketicinin bir şekli tanıması onu tescil edilebilir kılar mı?", "Üç boyutlu şekil markaları" ve "soyut renklerin" tescil edilebilirliği gibi soruların tartışıldığı bir alandır.

1. KitKat Şekli Davası

"KitKat Şekli" ve "Cadbury Moru" olarak bilinen bu iki ana cepheli hukuk savaşı, bir işaretin sadece tüketici tarafından tanınmasının o işareti bir "ticari marka" yapmak için yeterli olup olmadığı sorusuna odaklanmaktadır. Fikri mülkiyet hukukunda bir işaretin marka olarak tescil edilebilmesi için "ayırt edicilik" unsuru bulunmalıdır. Ürün şekli, rengi ve ambalajı gibi geleneksel olmayan markalarda bu çıta oldukça yükseğe konulmuştur. Nestlé'nin ikonik Kitkat çikolatasının dört parmaklı şeklini tescil ettirmek istemesi ile başlayan ve Cadbury'nin itirazlarıyla birlikte şekillenen mücadele bu çıtanın nerede durması gerektiğini belirleyen meselelerdendir.

Nestlé cephesindeki uyuşmazlık, şirketin KitKat çikolatasının "dört parmaklı" tasarımını 30. sınıftaki çeşitli ürünler için marka olarak tescil ettirmek amacıyla 2010 yılında Birleşik Krallık Fikri Mülkiyet Ofisi'ne (UKIPO) başvurması ile başlamıştır. Bu başvuru üzerinde Kitkat logosu bulunmayan saf bir üç boyutlu şekil üzerine kuruluydu. Marka hukukunda bir işaretin temel işlevi, tüketicinin o ürünü diğer rakip ürünlerden ayırt edebilmesini sağlamaktır. KitKat örneğinde, tüketici kararı şekle bakarak değil, ambalaj üzerindeki logoya ve kırmızı renge bakarak vermektedir. Bu durum, şeklin tek başına "ayırt edici karakter" kazanıp kazanmadığı tartışmasının fitilini ateşlemiştir. Ürün 1930'lardan beri neredeyse hiç değişmeyen dört parmaklı şekliyle satıldığından dolayı Nestlé bu tasarımın tüketicilerin aklında marka ile özdeşleştirildiğini savunmaktaydı. Şirketin amacı üretilen benzer ürünleri piyasadan silebilmekti.

2. Ayırt Edicilik Mi Tanıma Mı?

Nestlé davasında UKIPO Karar Merci, markanın doğuştan gelen bir ayırt ediciliği olmadığını, ancak Nestlé'nin sunduğu devasa satış rakamları ve reklam harcamaları sayesinde "kullanım yoluyla ayırt edicilik" kazandığını başlangıçta kabul etmişti. Cadbury'nin "belirgin karakter eksikliği" ve "teknik sorumluluk" gerekçeleriyle yapılan itirazları ile iki dev şirket arasında bir mücadele oluştu. Cadbury'nin itirazına göre çikolatanın bu şekli tüketicinin çikolatayı kolayca bölebilmesi ve yiyebilmesini sağlıyordu. Tamamen işlevsel bir özellik olduğunu iddia ediyordu. Bu yüzden hiçbir şirket bu temel şekli tekeline alamazdı.

ABAD, Philips v. Remington ve Nestlé v. Mars davalarındaki içtihatlarına atıfta bulunarak, bir şeklin marka olarak tescili için tüketicinin o şekli gördüğünde, üzerinde başka hiçbir logo olmasa dahi, o ürünün sadece ve sadece belirli bir teşebbüsten geldiğine "güvenmesi" gerektiğini vurgulamaktaydı. Nestlé'nin sunduğu tüketici anketlerinde Nestlé, tüketicilere ambalajsız ve markasız bir Kitkat gösterdiğinde tüketicilerin %90 çoğunluğu bunu bir Kitkat olarak adlandırıyor olsa da mahkeme "ilişkilendirme" ile "kaynağı gösterme" arasında net bir ayrım yapıyordu. Nestlé, KitKat'ın 2005-2007 yılları arasında Birleşik Krallık'ta en çok satan altı çikolata ürününden biri olduğunu ve yıllık 40 milyon sterlini aşan devasa satış rakamlarına ulaştığını belgelemişti. Ayrıca, Nestlé'nin pazarlama bütçesinin büyük bir kısmını "dört parmak" vurgusu üzerine kurması, şeklin tüketiciler nezdinde bir popülariteye sahip olduğunu kanıtlamıştı. Mahkemeye göre, bir tüketicinin şekli görüp "Bu bir KitKat'a benziyor" demesi yeterli değildi; tüketicinin "Bu şekil, bu ürünün Nestlé tarafından üretildiğinin garantisidir" diyerek bu şekle dayanması gerekmekteydi.

Hukukta popülarite" her zaman "marka işlevi" ile eşdeğer değildir. Cadbury, başvurunun temelden yoksun olduğunu savunarak iki ana cephede saldırmıştır:

- Şeklin doğuştan ayırt edici bir karakteri yoktur.
- Şekil, teknik bir sonucu elde etmek için

tasarlanmış fonksiyonel bir yapıdır.

Davanın kilit ismi olan karar mercii Allan James, "kekler" ve "pastalar" dışındaki ürünler için şeklin doğuştan gelen bir ayırt ediciliği olmadığını, çünkü piyasada zaten benzer şekilli birçok ürünün bulunduğunu saptamıştır.

3. Teknik Zorunluluk ve Şeklin Doğası

Diğer bir kriter nokta ise bunun bir teknik zorunluluk olup olmadığıydı. Marka hukuku bir ürünün işlevselliğini sağlayan teknik özelliklerin marka yoluyla tekelleştirilmesine izin vermez. Kitkat'ın dört parmaklı yapısı ve arasındaki kırma kanalları tüketicinin çikolatayı porsiyonlara ayırmasında teknik bir özelliktir.

- **Dikdörtgen Blok Yapısı:** Bu şeklin, kalıplanmış çikolata ve bisküvi üretimi için doğal ve zorunlu bir form olduğu kabul edilmiştir.
- **Kırma Kanalları:** Bu kanalların varlığının, tüketicinin ürünü eşit porsiyonlara bölmesini sağlayan teknik bir çözüm olduğu saptanmıştır.
- **Eğim Açısı:** Ürünün kalıptan kolayca çıkmasını sağlayan bu eğimin, üretim metodunun bir gereği olduğu sonucuna varılmıştır.
- **Parmak Sayısı:** İstenen porsiyon büyüklüğüne göre belirlenen bir tercih olarak görülmüştür.

Mahkeme KitKat'ın şeklini oluşturan unsurların saf bir tasarım tercihi olmadığını ve kullanım kolaylığı sağlayan işlevsel amaca hizmet eden teknik zorunluluklar olduğuna kanaat vermiştir. Bu kanaat şeklin marka tescilini engelleyen mutlak ret nedenleri kapsamına girmiştir.

Bir ürünün şekli teknik bir ihtiyaca hizmet ediyorsa o şekil kamuya aittir. Dolayısıyla o şekil üzerinden sonsuz süreli bir marka tekeli kurulması endüstriyel rekabeti ve serbest gelişimi olumsuz etkileyecek ve hatta engel olacaktır. Bu sebepledir bu durum hukuka aykırılık oluşturmaktadır.

4. Cadbury Moru

Mücadele şekillerle sınırlı kalmamış ve renklerin tekelleşmesi konusuna da uzanmıştır. Cadbury çikolata paketlerinde kullandığı özel mor tonunu tescil ettirmek istemiştir. Bu noktada Nestlé bir rengin tek bir markaya ait olmasının rekabeti haksız yere sınırlayacağını iddia ederek itirazda bulunmuştur.

Renkler sınırlı kaynaklardır. Bir rengin bir şirkete atfedilmesi rakiplerin o rengi kullanabilme özgürlüğünü ortadan kaldırır. Nestlé'nin, Cadbury'nin mor rengine itirazı kamu yararı ve hukuki belirlilik ilkelerine dayanmaktadır. Mahkeme, Cadbury'nin "paketin bütününde veya baskın kısmında" şeklindeki tanımını çok belirsiz bularak başvuruyu reddetmiştir. Bu karar, renk markası başvurularında sadece bir renk kodunun (RAL, Pantone vb.) verilmesinin yeterli olmadığını, kullanımın ne şekilde olacağının hukuki belirlilik ilkesine uygun şekilde tanımlanması gerektiğini ortaya koymuştur. Nestlé bu karara karşı açtığı temyiz davasını kazanmıştır. Mahkeme, Cadbury'nin "paketin bütününde veya baskın kısmında" şeklindeki tanımını çok belirsiz bularak başvuruyu reddetmiştir. Bu karar, renk markası başvurularında sadece bir renk kodunun (RAL, Pantone vb.) verilmesinin yeterli olmadığını, kullanımın ne şekilde olacağının hukuki belirlilik ilkesine uygun şekilde tanımlanması gerektiğini ortaya koymuştur. Temyiz Mahkemesi, marka başvurusunun tescil için gerekli olan "açıklık, kesinlik, tutarlılık, kalıcılık ve nesnellik özelliklerinden yoksun" olduğunu belirtti.

5. 2018 Kararı ve AB Genelindeki Durum

2018 yılında Avrupa Genel Mahkemesi, Nestlé ve Cadbury arasındaki KitKat şekli davasına nihai kararı koymuştur. Mahkeme, Nestlé'nin bu şeklin tüm AB üyesi ülkelerde (o dönemdeki tüm üye devletlerde) ayırt edici nitelik kazandığını kanıtlaması gerektiğini belirtmiştir. Nestlé'nin Fransa, Almanya, İtalya ve İngiltere gibi ülkelerde başarılı kanıtlar sunmasına rağmen, Belçika, İrlanda, Yunan-

istan ve Portekiz gibi ülkelerde aynı derecede güçlü kanıtlar sunamaması, markanın tüm Avrupa genelindeki geçerliliğini yitirmesine neden olmuştur. Bu, çok uluslu şirketler için 3D marka tescilinin ne kadar zorlu bir süreç olduğunu gösteren tarihi bir ders niteliğindedir.

Nestlé ve Cadbury arasındaki davalar marka hukukunda sınırlara değinmiş ve önemini korumaya devam eden davalardır. KitKat'ın dört parmaklı şekli her ne kadar dünya çapında bir ikon olsa da markalar bu şeklin markalaşmasını teknik zorunluluklara dayanması nedeniyle reddetmiştir. Bu mücadele, markaların sadece gözle tanınır olmasının yeterli olmadığını, zihinlerde bir "üretici garantisi" oluşturması gerektiğini tescil etmiştir. Bugün KitKat ve Cadbury ürünleri raflarda yan yana durmaya devam etse de bu şekiller ve renkler üzerindeki hukuk savaşı, fikri mülkiyet literatürünün en temel referans noktalarından biri olarak kalacaktır.

—Asya Ersoy

Libananco Holdings Co. Limited V. Türkiye Cumhuriyeti (ICSID Case No. ARB/06/8): Yatırım Tahkiminde Yetki ve İspat Standartları Üzerine Bir Karar İncelemesi

Uluslararası yatırım hukukunun en ses getiren davalarından biri olan Libananco v. Türkiye, Türkiye'nin 1980'lerde başlattığı enerji sektörü liberalizasyonunun ve bu süreçte görev alan özel şirketlerle (ÇEAŞ ve Kepez) yaşanan ihtilafların bir sonucudur. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, 12 Haziran 2003 tarihinde Çukurova Elektrik A.Ş. (ÇEAŞ) ve Kepez Elektrik Türk A.Ş.'nin (Kepez) imtiyaz sözleşmelerini, yatırım yükümlülüklerinin ihlali ve usulsüzlük gerekçeleriyle feshetmiştir.

Güney Kıbrıs merkezli Libananco Holdings, söz konusu tarihte bu şirketlerin çoğunluk hissedarı olduğunu iddia ederek, Türkiye'nin eylemlerinin Enerji Şartı Antlaşması'nı (EŞA) ihlal ettiğini ve bir "kamulaştırma" teşkil ettiğini ileri sürmüştür. Ancak davanın esasına geçilebilmesi için Libananco'nun, 12 Haziran 2003 tarihinde bu hisselere gerçekten sahip olup olmadığını kanıtlaması gerekmiştir.

1. "AYRIM KURALI" (RULE OF SEPARATİON) VE USULİ HAKKANİYET

Tahkim süreci devam ederken, Libananco'nun hukuk müşavirleri ve potansiyel tanıklarının Türk güvenlik güçleri tarafından izlendiği (casusluk/espionage) iddiaları gündeme gelmiştir. Davacı taraf, bu durumun avukat-müvekkil gizliliğini ihlal ettiğini ve "silahların eşitliği" ilkesini zedelediğini savunmuştur.

Hakem Heyeti, bu iddialar karşısında 1 Mayıs 2008 tarihinde literatüre "Ayrım Kuralı" (Rule of Separation) olarak geçen tarihi bir karar vermiştir. Bu kural uyarınca Türkiye'den şunlar talep edilmiştir:

- Tahkim davasını yürüten ekip ile Uzan Grubu'na yönelik mali suç soruşturmalarını yürüten birimler arasında tam bir iletişim engeli kurulması.
- Soruşturma kapsamında elde edilen gizli bilgilerin tahkim avukatlarına aktarılmayacağına dair resmi taahhütlerin sunulması.

Bu mekanizma, devletin ceza yargılaması yetkisi ile tahkimin usuli dürüstlüğünü dengelemeyi amaçlamıştır.

2. Yetki Meselesi ve "Teslim" Kavramının Analizi

Davanın en kritik hukuki uyuşmazlığı, hamiline yazılı hisse senetlerinin mülkiyetinin devri olmuştur. Libananco, hisseleri Mayıs 2003'te Uzan ailesinden devraldığını iddia etse de, Türkiye bu mülkiyetin uyuşmazlık çıktıktan sonra "geriye dönük" belgelerle kurgulandığını savunmuştur.

Hakem Heyeti, Türk Ticaret Kanunu uyarınca mülkiyetin geçmesi için gereken "teslim" (transfer of possession) olgusunu incelemiş ve şu sonuçlara varmıştır:

- **İspat Yükü:** İspat yükü, yatırımın varlığını ve zamanlamasını iddia eden davacı taraf üzerindedir.
- **Belge Eksikliği:** Milyarlarca dolarlık bir devir işlemi için banka kaydı, ödeme makbuzu veya o döneme ait yazışmaların bulunmaması hayatın olağan akışına aykırı bulunmuştur.
- **Çelişkili Kayıtlar:** Şirketlerin Mayıs 2003 temettü kayıtlarında hissedar olarak halen Uzan ailesi üyelerinin gözüktüğü tespit edilmiştir.

Sonuç olarak Hakem Heyeti, Libananco'nun "teslim" olgusunu ispatlayamadığına ve dolayısıyla 12 Haziran 2003 tarihinde geçerli bir yatırımı olmadığına hükmederek davayı yetkisizlikten reddetmiştir.

3. Paralel Davalar ve Sürecin Kötüye Kullanımı (Abuse of Process)

Libananco davası, Türkiye'ye karşı aynı varlıklar üzerinden açılan Cementownia S.A. v. Türkiye ve Europe Cement v. Türkiye davalarıyla paralel yürütülmüştür. İlginç bir veri olarak, bu üç davadaki iddia edilen hisse oranlarının toplamı, şirketlerin toplam sermayesinin %200'ünden fazlasına ulaşmıştır. Cementownia davasında hakem heyeti, davacının hisse sahipliğini kanıtlayamadığını belirterek talebi "dolandırıcılık amaçlı" (fraudulent) bularak reddetmiştir. Bu paralel süreçler, yatırım tahkiminde "sürecin kötüye kullanılması" (abuse of process) doktrininin gelişimine önemli katkı sağlamıştır.

4. İptal Süreci ve Nihai Hüküm

Libananco'nun 2011 yılındaki nihai karara karşı yaptığı iptal başvurusu, 22 Mayıs 2013 tarihinde kurulan Ad Hoc Komite tarafından reddedilmiştir. Komite, Hakem Heyeti'nin ispat standartlarını uygularken yetki aşımı yapmadığına ve kararın yeterince gerekçelendirildiğine hükmederek süreci sonlandırmıştır.

5. Sonuç

Libananco v. Türkiye kararı, yabancı yatırımcı statüsünün sadece hukuki bir kurguyla kazanılamayacağını, dürüst ve ispatlanabilir bir ekonomik ilişkiye dayanması gerektiğini ortaya koymuştur. Ayrıca "Ayrım Kuralı" ile devletlerin egemenlik hakları ile tahkimin bağımsızlığı arasındaki dengeye dair kalıcı bir standart belirlemiştir.

—Mustafa Salih Yaman

KAYNAKÇA

1. Türkiye Enerji Bakanlığı ÇEAŞ Kepez İmtiyaz Sözleşmesi ve 3096 Sayılı Kanun Detayları.
2. Hürriyet Bigpara, "Çukurova ve Kepez'e El Kondu" Ekonomi Haberi.
3. Jus Mundi, Libananco Holdings Co. Limited v. Republic of Turkey - Award (2 Sept 2011).
4. ICSID, Decision on Annulment (22 May 2013) - Case No. ARB/06/8.
5. Jus Mundi, Decision on Preliminary Issues (23 June 2008).
6. Studocu, ICSID Case Study: Cementownia S.A. v. Republic of Turkey Analysis.
7. Jus Mundi, Publication: Burden of Proof in International Arbitration.
8. Transnational Dispute Management (TDM), Case Report: Libananco v. Turkey Award 2011. Jus Mundi, Decision on Annulment and Grounds for Annulment Analysis.
9. Oxford Public International Law (OPIL), Burden of Proof in Investment Arbitration.
10. Practical Law UK, ICSID Arbitration Proceeds Despite Interception of Privileged Communications.
11. ICSID, Claimant's Rejoinder Legal Authorities - Rule of Separation Commentary.
12. McNair International, Procedure & Practice: Evidence - Rule of Separation Analysis.
13. Emmanuel Gaillard, "Abuse of Process in International Arbitration", ICSID Review, Vol. 32.
14. GBS Disputes, Abuse of Process in International Arbitration Research.

Bölüm 2:
Kulüp Bülteni—Haberler ve Güncellemeler

Deniz Hukukunda Uyuşmazlık Çözümü

Dispute Resolution Club olarak, uyuşmazlık çözüm yöntemlerinin farklı uzmanlık alanlarındaki yansımalarını incelemeye devam ediyoruz. Bu kapsamda düzenlediğimiz etkinlikte, deniz ticareti ve sigorta hukuku alanında uluslararası ölçekte tanınan bir isim olan Av. M. Raci Alper ile birlikteydik.

Ersoy Bilgehan Hukuk Bürosu ortağı olan ve yüksek lisansını University Of Southampton'da tamamlayan Sayın Alper, teorik derinliği pratik saha tecrübesiyle harmanladığı sunumuyla bizlere deniz hukukunun karmaşık dünyasına dair kapılar araladı.

Etkinlik süresince, uygulamada karşılaşılan uyuşmazlıkların türleri ve bu uyuşmazlıkların çözümünde izlenen yollar katılımcılarla paylaşıldı. Sayın Alper, ayrıca deniz hukuku alanında kariyer planlayan öğrenciler için sektörel dinamiklere değinerek, bu alanda öne çıkan yetkinlikler ve uluslararası boyutun önemi hakkında değerlendirmelerde bulundu. Ardından gerçekleştirilen soru cevap bölümünde katılımcılarımız Deniz hukuku uygulamalarına dair merak ettikleri noktaları Sayın Alper'e sorma fırsatı buldular.

Deniz ticareti alanındaki yetkinliği ile öne çıkan Av. M. Raci Alper'e sunduğu bu değerli katkılar ve tecrübe paylaşımı için bir kez daha teşekkür ederiz. DRC olarak uyuşmazlık çözümünün dinamiklerini alanında uzman isimlerle keşfetmeye devam edeceğiz.

LegalTalks: Birleşme ve Devralmalar Etkinliği

Dispute Resolution Club olarak gerçekleştirdiğimiz LegalTalks serisinin bu bölümünde, Esin Avukatlık Ortaklığı'nın ev sahipliğinde "Birleşme ve Devralmalar" konusunu ele aldık. Alanında deneyimli isimlerle bir araya gelme fırsatı bulduğumuz etkinlik, klasik bir sunumdan ziyade daha çok sohbet havasında, soru-cevap şeklinde ilerledi.

Etkinlik boyunca birleşme ve devralma süreçlerinin pratikte nasıl yürütüldüğü, bu alanda çalışan hukukçuların günlük iş akışları ve karşılaştıkları temel sorunlar samimi bir şekilde paylaşıldı. Katılımcılar olarak bizler de merak ettiğimiz soruları doğrudan yöneltebildik; bu da etkinliği daha interaktif ve verimli hale getirdi.

Özellikle teoride öğrendiğimiz kavramların uygulamadaki karşılıklarını dinlemek, konunun somut yönünü anlamamız açısından oldukça faydalıydı. Konuşmacıların deneyimlerinden örnekler vermesi, birleşme ve devralmalar alanının yalnızca teknik değil aynı zamanda stratejik bir bakış açısı gerektirdiğini de gösterdi.

Etkinlik sonunda hem mesleki anlamda yeni bakış açıları kazandık hem de ileride bu alanda çalışmak isteyenler için yol gösterici bilgiler edinmiş olduk. Katkı sağlayan tüm konuşmacılara ve bizleri ağırlayan Esin Avukatlık Ortaklığı'na teşekkür ederiz.

LegalTalks: Kişisel Verilerin Korunması Hukuku

Dispute Resolution Club olarak LegalTalks serimizin bu bölümünde, EN Nazalı ev sahipliğinde “Kişisel Verilerin Korunması Hukuku” başlığını ele aldık. Dijitalleşmenin hızla arttığı günümüzde, kişisel verilerin korunması konusu hem bireyler hem de kurumlar açısından giderek daha fazla önem kazanırken, bu alanda çalışan uygulayıcılarla bir araya gelmek bizler için oldukça değerli bir deneyim oldu.

Etkinlik, klasik bir sunumdan ziyade daha çok karşılıklı etkileşime dayalı, sohbet havasında ilerledi. Av. Duygu Aytaç, Av. Basiret Cigil ve Av. Ayşe Ülkü Yalaz’ın katılımıyla gerçekleşen oturumda, kişisel verilerin korunmasına ilişkin mevzuatın uygulamadaki yansımaları, şirketlerin bu alandaki yükümlülükleri ve karşılaşılan güncel sorunlar detaylı şekilde ele alındı.

Katılımcıların aktif olarak sorular yöneltebildiği bu interaktif ortam, teorik bilgilerin pratik örneklerle desteklenmesini sağladı. Özellikle veri ihlalleri, uyum süreçleri ve kurum içi veri yönetimi gibi konuların somut örnekler üzerinden tartışılması, alanın dinamik yapısını daha iyi kavramamıza yardımcı oldu.

Etkinlik sonunda, kişisel verilerin korunması hukukunun yalnızca teknik bir alan olmadığı, aynı zamanda sürekli gelişen ve uygulamayla iç içe ilerleyen bir disiplin olduğu bir kez daha ortaya çıktı. Katkıları için tüm konuşmacılara ve bizleri ağırlayan EN Nazalı ekibine teşekkür ederiz.

DRC Üyeleri Sosyal Sanathane'de Yaratıcılıklarını Konuşturdu

Dispute Resolution Club (DRC) olarak üyelerimizi sanatla buluşturduğumuz yaratıcılık atölyesi, 6 Mart günü saat 16.30'da Beyoğlu'nda gerçekleştirildi. Kumbaracı Yokuşu'nun tarihi dokusunda yer alan Sosyal Sanathane İstanbul'un ev sahipliği yaptığı organizasyonda katılımcılarımız; sanatla doğrudan temas etme, kendi eserlerini üretme ve yaratıcılıklarını şekillendirme fırsatı buldular. Sosyal ve sıcak bir atmosferde gerçekleştirilen bu atölye çalışması sayesinde üyelerimiz, akademik ve günlük tempoya keyifli bir mola vererek bir arada üretmenin tadını çıkardılar. Öğrencilerimizin interaktif bir şekilde katılım gösterdiği bu renkli etkinlik, sanatın birleştirici gücüyle kulübümüzün unutulmaz anıları arasındaki yerini aldı.

Şehirden Doğaya Kaçış

DRC'den 7 Kilometrelik Kanyon Yürüyüşü Dispute Resolution Club (DRC), üyelerini şehrin yoğun temposundan uzaklaştırarak doğayla buluşturan doğa yürüyüşü etkinliğini 14 Mart'ta başarıyla gerçekleştirdi. Columbia Hike Society iş birliğiyle düzenlenen bu organizasyon, Ballıkayalar'ın eşsiz kanyon manzarası eşliğinde tamamlandı. Saat 11.00 ile 16.00 arasında gerçekleştirilen etkinlikte, rehber Murat Gezer öncülüğünde 7 kilometrelik kolay seviye rota izlendi. Bol oksijenli ve güvenli bir parkurda doğanın ritmine ayak uyduran katılımcılarımız, yürüyüş esnasında temel tırmanış etaplarını da bizzat deneyimleme fırsatı buldular. Üyelerimizin ortak bir buluşma planıyla bir araya gelerek kanyonu keşfettiği bu etkinlik, kulüp içi dayanışmayı artırırken fiziksel ve zihinsel olarak yenileyici, macera dolu bir hafta sonu anısı olarak bültendeki yerini aldı.

Yurt Dışı Kurumsal Gezisi

İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Uyuşmazlık Çözüm Yöntemleri Kulübü (DRC) olarak gerçekleştirdiğimiz yurt dışı gezimiz kapsamında, Avrupa'nın önde gelen hukuk kurumlarına yönelik kapsamlı bir ziyaret programı düzenlenmiştir.

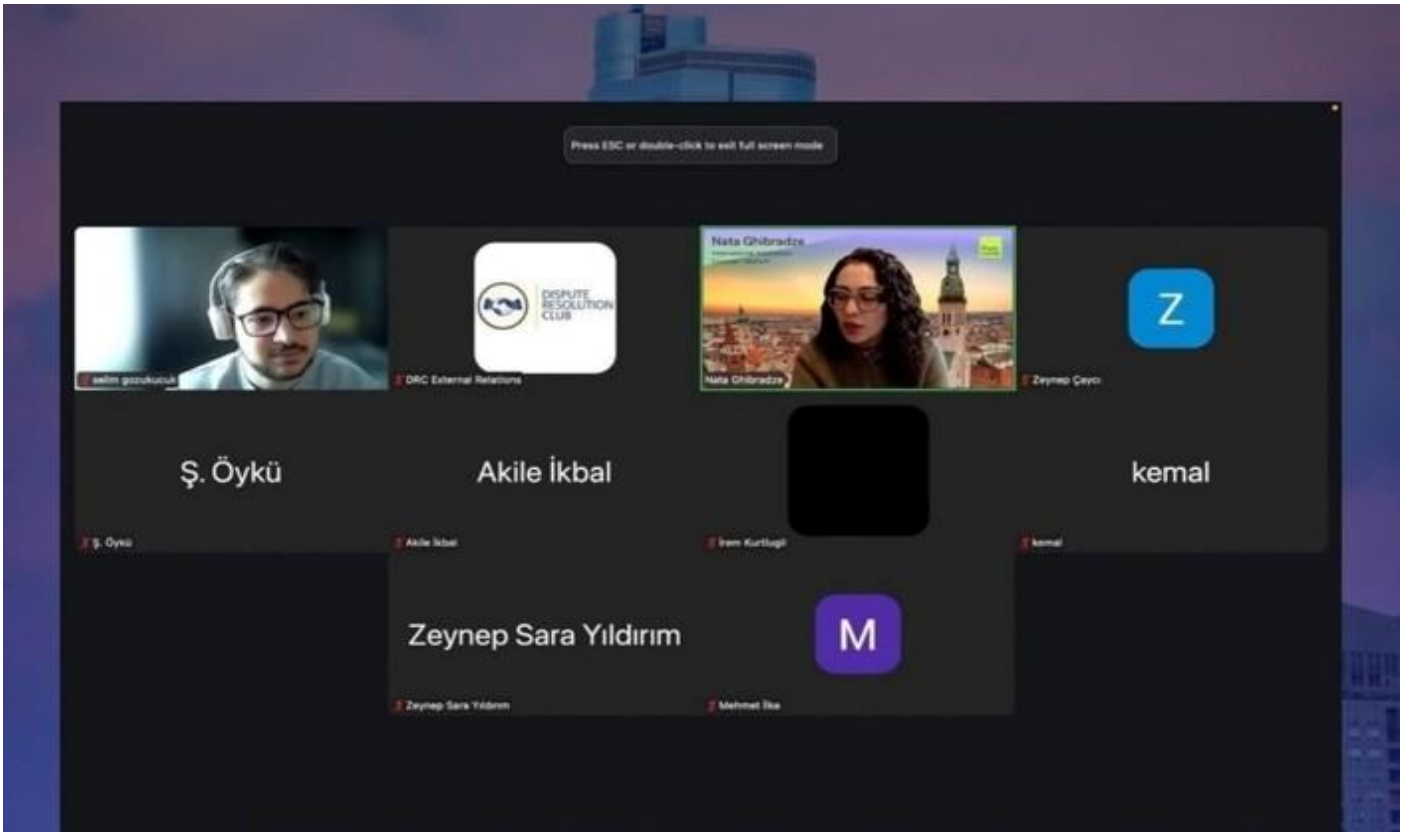
Programın ilk gününde, Avrupa Birliği hukuk sisteminin temel taşlarından biri olan Avrupa Birliği Adalet Divanı'na (Court of Justice of the European Union) ziyarette bulunulmuştur. Bu ziyaret sırasında, Divan'ın işleyişi, karar alma süreçleri ve Avrupa Birliği hukuk düzeni içerisindeki rolü hakkında bilgi edinilmiştir.

Gezi programının devamında, Strazburg'da bulunan Avrupa Parlamentosu ziyaret edilmiştir. Katılımcılar, Avrupa Parlamentosu'nun yasama süreçleri, kurumsal yapısı ve Avrupa Birliği içindeki demokratik işleyişine dair gözlemler yapma fırsatı bulmuştur.

Programın son gününde ise Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nde (European Court of Human Rights) duruşma izlenmiştir. Özellikle "Tergek v. Türkiye" davasının takip edilmesi, öğrencilerin teorik bilgilerini pratik bir bağlamda değerlendirmelerine katkı sağlamış; uluslararası insan hakları hukukunun uygulanışına dair önemli bir perspektif sunmuştur.

Bu ziyaretler sayesinde katılımcılar, uluslararası ve bölgesel hukuk mekanizmalarını yerinde gözlemleme imkânı elde etmiş; akademik birikimlerini geliştirme ve mesleki farkındalıklarını artırma yönünde değerli kazanımlar elde etmiştir.

Uyuşmazlık çözümü ve uluslararası hukuk alanlarına ilgi duyan öğrenciler için önemli bir deneyim sunan bu programın gerçekleştirilmesinde emeği geçen herkese teşekkür ederiz.

The Early Years: Law & Leadership

Uyuşmazlık Çözüm Yöntemleri Kulübü (Dispute Resolution Club) tarafından düzenlenen Legal Talks serisinin “The Early Years: Law & Leadership” başlıklı oturumu, 9 Mart tarihinde Zoom üzerinden başarıyla gerçekleştirilmiştir.

Etkinliğe konuşmacı olarak katılan, Hogan Lovells bünyesinde faaliyet gösteren Nata Ghibradze, uluslararası tahkim alanındaki kariyer yolculuğunu katılımcılarla paylaşmıştır. Ghibradze, özellikle hukuk kariyerinin ilk yıllarında karşılaşılan zorluklara, bu süreçte edinilen deneyimlerin mesleki gelişim ve liderlik becerileri üzerindeki etkisine değinmiştir.

Etkinlik boyunca, hukuk öğrencileri açısından kariyer planlaması, uluslararası alanda çalışma imkanları ve profesyonel gelişim süreçlerine ilişkin önemli değerlendirmeler yapılmıştır. Katılımcılar, hem teorik hem de pratik açıdan yol gösterici nitelikte olan bu paylaşım sayesinde erken kariyer dönemine dair daha somut bir perspektif edinme fırsatı bulmuştur.

Uyuşmazlık Çözüm Yöntemleri Kulübü, bu etkinlik ile öğrencileri alanında uzman isimlerle bir araya getirmeye ve mesleki gelişimlerine katkı sağlamaya devam etmektedir.

LegalTalks: Spor Hukuku

Dispute Resolution Club olarak LegalTalks serimizin bu etkinliğinde, Kılınç Hukuk Bürosu ev sahipliğinde “Spor Hukuku” başlığını ele aldık. Av. Sevinç Jafarova’nın katılımıyla gerçekleşen etkinlikte, spor hukukunun güncel uygulama alanları ve bu alanın tahkimle kesişen yönleri üzerine kapsamlı bir değerlendirme yapıldı.

Etkinlik kapsamında spor hukukuna ilişkin temel kavramlar, spor kulüpleri ve sporcular arasındaki uyuşmazlıklar, sözleşmesel ilişkiler ve disiplin süreçleri ele alındı. Bunun yanında, spor uyuşmazlıklarının çözümünde tahkimin rolü de slaytlar eşliğinde aktarıldı. Böylece katılımcılar, spor hukukunun yalnızca saha içi meselelerle sınırlı olmadığını; sözleşmeler, transfer süreçleri, disiplin yaptırımları ve uyuşmazlık çözüm mekanizmalarıyla çok yönlü bir alan olduğunu görme imkânı buldu.

Etkinliğin bir diğer değerli yönü ise Kılınç Hukuk Bürosu’nun çalışma alanları ve ofis yapısı hakkında bilgi edinme fırsatı sunmasıydı. Bu sayede katılımcılar, hem spor hukuku ve tahkim alanındaki uygulamaları yakından tanıdı hem de hukuk bürolarının çalışma düzeni ve mesleki pratikleri hakkında fikir sahibi oldu.

Soru-cevap ve karşılıklı etkileşimle zenginleşen etkinlik, spor hukuku ve tahkim alanlarına ilgi duyan öğrenciler için oldukça verimli bir deneyim sundu. Katkıları için Av. Sevinç Jafarova’ya ve ev sahiplikleri için Kılınç Hukuk Bürosu’na teşekkür ederiz.

LegalTalks: Dispute Resolution — Beyond the Textbooks

Dispute Resolution Club olarak LegalTalks serimizin bu etkinliğinde, ASC Hukuk ev sahipliğinde “Dispute Resolution: Beyond the Textbooks” başlığını ele aldık. Av. Murat Aksu, Sn. Emrah Aksu, Av. Çağla Şahin Aksu, Av. Cem Keser ve Av. Mehmet Özdemir’in katılımıyla gerçekleşen etkinlikte, uyuşmazlık çözümünün yalnızca teorik bilgilerle sınırlı kalmayan, uygulama içerisinde farklı stratejiler ve bakış açıları gerektiren yönleri değerlendirildi.

Etkinlik, tahkim alanına ilişkin kısa bir sunumla başladı. Bu kapsamda tahkimin temel işleyişi, uyuşmazlık çözüm süreçlerindeki yeri ve uygulamada karşılaşılan meseleler hakkında genel bir çerçeve çizildi. Ardından ASC Hukuk’un çalışma alanları, ofis yapısı ve mesleki pratikleri hakkında bilgi verildi. Böylece katılımcılar, hem uyuşmazlık çözümü alanının güncel uygulamasını hem de bu alanda çalışan bir hukuk bürosunun işleyişini yakından tanıma fırsatı buldu.

Sunumun ardından etkinlik, soru-cevap formatında ilerleyerek daha interaktif bir hâl aldı. Katılımcılar, tahkim ve uyuşmazlık çözümü alanına ilişkin merak ettikleri soruları doğrudan yöneltme imkânı buldu. Bu yönüyle etkinlik, ders kitaplarında yer alan teorik bilgilerin ötesine geçerek, uygulamadaki deneyimlerin ve mesleki gözlemlerin paylaşıldığı verimli bir buluşma niteliği taşıdı.

Katkıları için değerli konuşmacılarımıza ve ev sahiplikleri için ASC Hukuk ekibine teşekkür ederiz.

Av. Can Sözer ile Kariyer Üzerine

Dispute Resolution Club olarak, sizleri hukuk dünyasının ilham veren isimleriyle buluşturmaya devam ediyoruz. Bu kapsamda 30 Mart Pazartesi günü Esin Avukatlık ortaklığının ev sahipliğinde, sektörün deneyimli isimlerinden Av. Can Sözer ile bir araya geldik.

Av. Can Sözer ile kariyer üzerine başlıklı konferansımızda, genç hukukçu adayları için mesleki yol haritası niteliğinde bir söyleyişi gerçekleştirdik.

Konferansımızın konuğu Av. Can Sözer başarılarla dolu özgeçmişiyle ilham oldu. Bilkent Üniversitesi Hukuk Fakültesinden mezun olan Sözer, Viyana Üniversitesi'nde " Fikri Mülkiyet ve Yeni Teknolojiler" üzerine yüksek lisansını tamamladı. Ardından Bilgi Üniversitesi'nde İşletme Yönetimi (MBA) derecesi alarak bir başarıya daha imza attı.

Esin Avukatlık Ortaklığı bünyesinde görev yapan Sözer ; Fikri Mülkiyet, Bilişim Hukuku, Uluslararası Ticaret, Sağlık Hukuku alanlarında uzmanlaşmış bir isim.

Etkinlik boyunca Sözer hukuku bilgilerinin yanı sıra kariyer inşa etme sürecine dair ipuçlarını da bizimle paylaştı. Hukukçuların sadece mevzuata değil, iş dünyasının dinamiklerine de hâkim olması gerektiğini vurguladı.

Bize kapılarını açan Esin Avukatlık Ortaklığı'na, kıymetli vaktini ayırarak tecrübelerini bizlere aktaran Sayın Av. Can Sözer'e ve katılım sağlayan genç hukukçularımıza DRC ailesi olarak teşekkürlerimizi sunuyoruz.

Uyuşmazlık Çözümünde Fikri Mülkiyet Hukuku, Telif Hakları ve Yaratıcılık

Kulüp olarak düzenlediğimiz etkinlik kapsamında, 3 Nisan Cuma günü İstanbul Üniversitesi'nde "Uyuşmazlık Çözümünde Fikri Mülkiyet Hukuku, Telif Hakları ve Yaratıcılık" konulu seminerimizi gerçekleştirdik. Hukuk öğrencilerinin yoğun ilgisi ve katılımıyla gerçekleşen etkinlikte saygıdeğer konuklarımız tarafından fikri mülkiyet hukukuna ilişkin pek çok faydalı teorik ve pratik bilgiler katılımcılarımıza anlaşılır ve sistematik bir şekilde aktarıldı.

Seminerimizde, danışman hocamız Prof. Dr. Seda Özmumcu, kıymetli hocamız Prof. Dr. Azra Arkan Serim ve sayın yazar Ayşe Övür konuşmacı olarak yer aldı. Katılımcılarımız, seminerimizde fikri mülkiyet hukukuna ilişkin özellikle telif hakları ve yaratıcı eserler kapsamında hem geniş bilgi sahibi olmuş hem de değerli konuklarımıza sorular yönelterek akıllarındaki soru işaretlerini giderme fırsatı yakalamıştır.

Değerli konuğumuz Ayşe Övür, anlatmış olduğu yazarlık serüveni ile katılımcılarımıza adeta ilham kaynağı olmuştur. Kendisi konuşmasında özellikle herkesin yaşamında bir amaç belirlemesi gerektiğini ve bu amacı en iyi şekilde gerçekleştirmek için sonuna kadar mücadele vermesi gerektiğini vurgulamıştır. Ayrıca kendisi konuşmasına, hayatta amaçladığımız şeylerin çok kolay gerçekleşmediğini ama bu zorlukları aşacak güçte olduğumuzu ve inandığımız yoldan vazgeçmeden her zaman hedeflerimiz yönünde ilerlememiz gerektiğinden bahsederek devam etmiştir.

DRC olarak, hukuk öğrencilerinin farklı hukuk dallarını yakından tanıyabilecekleri ve mesleki bakış açılarını geliştirebilecekleri etkinlikler düzenlemeye devam ediyoruz.

Bu etkinliğimize değerli katkıları ve paylaşımları için Prof. Dr. Seda Özmumcu'ya, Prof. Dr. Azra Arkan Serim'e ve sayın Ayşe Övür'e , ayrıca seminerimize ilgi gösteren tüm katılımcılara teşekkür ederiz.

LegalTalks: Uluslararası Tahkim

Dispute Resolution Club olarak LegalTalks serimizin bu etkinliğinde, Lexist ev sahipliğinde "Uluslararası Tahkim" başlığını ele aldık. Av. Dr. Murat Erbilen ve Av. Dr. Eyüp Kul'un katılımıyla gerçekleşen etkinlik, klasik sunum formatının ötesine geçerek daha çok söyleşi havasında, karşılıklı soru-cevap akışı içerisinde ilerledi.

Etkinlik boyunca uluslararası tahkimin temel yapısı ve uygulamadaki yeri ele alınmakla birlikte, konuşma ağırlıklı olarak bu alanda kariyer inşa etmenin dinamikleri üzerine yoğunlaştı. Katılımcılar, tahkim alanında çalışmak isteyen hukukçular için gerekli donanımlar, uluslararası çalışma ortamına uyum sağlama süreci ve mesleki gelişim açısından izlenebilecek yollar hakkında doğrudan deneyim aktarımı dinleme fırsatı buldu.

Söyleşi formatı, katılımcıların merak ettikleri soruları doğrudan yöneltebilmesine olanak tanıyarak etkinliği daha samimi ve interaktif bir noktaya taşıdı. Özellikle uluslararası tahkim pratiğinin yalnızca teorik bilgiyle sınırlı olmadığı, aynı zamanda dil becerileri, analitik düşünme ve uluslararası perspektif gerektiren çok yönlü bir alan olduğu vurgulandı.

Katılımcılar açısından hem mesleki yönelimlerini değerlendirme hem de uluslararası tahkim alanına ilişkin daha gerçekçi bir bakış açısı kazanma imkânı sunan bu etkinlikte, katkıları için değerli konuşmacılarımıza ve ev sahiplikleri için Lexist ekibine teşekkür ederiz.

Av. Uğur Aktekin ile Kariyer Üzerine

Dispute Resolution Club olarak hukuk fakültesi öğrencilerinin teorik bilgilerini pratik saha deneyimleriyle harmanlamasını sağlamak ve mesleki vizyonlarını genişletmek amacıyla etkinliklerimize hızla devam ediyoruz.

Gün + Partners ortak avukatlarından Av. Uğur Aktekin ile bir araya geldik. İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi mezunu olan Aktekin, Bilgi Üniversitesinde yüksek lisansını tamamlamıştır. Kariyeri boyunca fikri mülkiyet, teknoloji ve medya hukuku gibi dinamik alanlarda derinleşmiş bir isim olarak tecrübelerini bizlerle paylaştı.

Av. Uğur Aktekin akademik bilginin saha tecrübesiyle nasıl harmanlanması gerektiğini anlatırken genç hukukçuların uzmanlaşma yolunda atması gereken somut adımlara dair önemli perspektifler sundu. Katılımcılarımız uluslararası standartlarda bir hukuk ofisinin çalışma prensiplerini ve bir uzman avukatın vizyonunu yerinde deneyimleme fırsatı buldular.

Bu ilham verici oturuma ev sahipliği yapan Gün + Partners ailesine ve bizlere vizyoner kişiliğiyle yol gösteren Sayın Av. Uğur Aktekin'e içten teşekkürlerimizi sunarız.

DRC Üyeleri Müzik Bilgilerini Yarıştırdı: Jukebox Şarkı Tahmin Etme Yarışması

Dispute Resolution Club (DRC), üyelerini akademik yoğunluktan bir an olsun uzaklaştırarak eğlence ve rekabetin bir araya geldiği "Jukebox: Şarkı Tahmin Etme Yarışması"nda buluşturdu. Community Hub'ın ev sahipliğinde düzenlenen etkinlik, 10 Nisan Cuma akşamı saat 20.00'de gerçekleştirildi. Hukuk dışında farklı bir alanda, müziğin evrensel dilinde rekabet ruhunun yaşandığı geceye üyelerimiz 1 ila 6 kişilik ekipler kurarak katılım sağladı. Moderatörler tarafından özenle hazırlanan 40 sorunun yer aldığı yarışmada sadece müzik bilgisi değil, aynı zamanda hız, dikkat ve takım uyumu da belirleyici oldu. Ekipler, tahtayı en doğru cevaplarla doldurarak en az hatayla en yüksek puanı toplamak için kıyasıya ama bir o kadar da eğlenceli bir mücadele verdi. Müzik tutkunu üyelerimizin sahne aldığı bu keyifli cuma akşamı, kulübümüzün sosyal etkinlikler takviminde yüksek enerjisi ve pekiştirdiği ekip ruhuyla iz bıraktı.

LegalTalks: Spor Tahkimi

Dispute Resolution Club olarak LegalTalks serimizin bu etkinliğinde, Kasapoğlu Legal ev sahipliğinde “Spor Tahkimi” başlığını ele aldık. Sn. Av. Halil Kasapoğlu’nun katılımıyla gerçekleşen etkinlikte, spor hukukunun tahkim boyutu ve bu alandaki uyuşmazlık çözüm mekanizmaları kapsamlı şekilde değerlendirildi.

Etkinlik, spor tahkiminin temel yapısına ilişkin bir anlatımla başladı. Bu çerçevede, spor uyuşmazlıklarının tahkim yoluyla çözümünün neden tercih edildiği, ilgili kurumlar ve uygulamada karşılaşılan süreçler ele alındı. Spor dünyasının kendine özgü dinamikleri içerisinde tahkimin oynadığı rol, somut örnekler üzerinden açıklanarak katılımcılara aktarıldı.

Sunumun ardından etkinlik, soru-cevap formatında devam etti. Katılımcılar, spor tahkimi ve bu alandaki uygulamaya ilişkin merak ettikleri konuları doğrudan yöneltme imkânı buldu. Özellikle etkinliğin ilerleyen kısmında, spor hukuku ve tahkim alanlarında kariyer inşa etme süreci, bu alanda çalışmak isteyen hukukçuların sahip olması gereken nitelikler ve mesleki yönelimler üzerine yapılan değerlendirmeler ön plana çıktı.

Teorik bilginin ötesine geçerek uygulamaya ve kariyer perspektifine odaklanan bu etkinlik, katılımcılar açısından oldukça verimli ve yol gösterici bir deneyim sundu. Katkıları için değerli konuşmacımıza ve ev sahiplikleri için Kasapoğlu Legal ekibine teşekkür ederiz.

Başkentte Hukuk Rüzgarı

DRC Ankara Kurumsal Gezisi Tamamlandı Dispute Resolution Club (DRC) tarafından organize edilen ve hukuk dünyasının en önemli kurumlarını yakından tanıma fırsatı sunan "Ankara Kurumsal Gezisi" başarıyla tamamlandı. Üyelerimizin yoğun katılımıyla 2 gece 3 gün süren başkent programında, hukukun ve devletin zirvesindeki kurumlar ziyaret edildi. Gezi rotası kapsamında sırasıyla Anıtkabir, Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM), Anayasa Mahkemesi, Türkiye Barolar Birliği, Nükleer Düzenleme Kurumu ve Hakimler ve Savcılar Kurulu'na gidildi. Ziyaret edilen bu prestijli kurumlarda, sistemin işleyiş yapıları hakkında yetkililerden doğrudan bilgi alınırken, alanında uzman hukuk profesyonelleriyle tanışma ve mesleki vizyon geliştirme imkânı bulundu. Öğrencilerin akademik takvimine uygun şekilde özenle planlanan ve ortak ulaşım rotasıyla gerçekleştirilen bu verimli organizasyon; katılımcıların hukukun pratik dünyasını, yasama organını ve yüksek yargının dinamiklerini yerinde gözlemlemesini sağlayarak kulüp tarihinin en kapsamlı etkinliklerinden biri olarak kayıtlarımıza geçti.

Bölüm 3:
Mesleğin İçinden—Doğan Eymirlioğlu ile Röportaj

Mesleğin İçinden— Doğan Eymirlioğlu ile Röportaj

1. Avukatlık mesleğinde sizi en çok motive eden şeyler nelerdir?

Aslında küçükken mesleğin içine düştüm diyebilirim. Annem ve babam, eniştelerim ve bir halam herkes hukukçu ailede. İtiraf etmek gerekirse hukuk fakültesine girişim avukat olmak için değildi, diplomat olmak istiyordum. Prof. Dr. Süheyl Batum hocanın yönlendirmesi bu konuda aslında çok belirleyici olmuştur. Ben hem hukuk hem uluslararası ilişkiler kazandım. Süheyl Hocayı da o dönemlerde kitaplarından tanıyordum. Kayıt günü kapısını çalıp akıl istedim, Süheyl Hoca o gün bana “Hukuktan da hariciyeye gidersin, yarın bir gün bir şey olur en kötü avukatlık yaparsın.” dedi. O şekilde hukuk fakültesine girdim.

Mesleğe dair esasen başından beri beni motive eden unsur dert çözebilmek. Babam uyarmıştı “Meslek özü itibariyle vekâlet ücreti karşılığı başkasının derdini üzerine almaktır, başkasının derdi ile dertlenmek istemiyorsan hiç bulaşma” diyerek. Sizin üstünüze bırakılan derdi çözebilmek; birisinin hayatındaki bir problemi ortadan kaldırıp denkleme denge getirebilmek aslında motive ediyor.

2. Meslek hayatınızda sizi ileri taşıyan şeyler daha çok planladığınız adımlar mı oldu, yoksa öngöremediğiniz fırsatlar mı? Geriye dönüp baktığınızda hangisi daha belirleyiciydi?

Gönül rahatlığı ile öngöremediğim bir şey başıma gelmedi diyebilirim, her şey bir plan ve/veya öngörü çerçevesinde gelişti. Değişiklikler olmadığı anlamına gelmiyor bu; ama her bir aşamada bilinçli ve planlanmış tercihler üzerine kariyerimi inşa etme şansım oldu. Öğrenciyken gece sekreteri olarak çalışmak, ikinci sınıfta bir büroya girip erkenden mesleğe atılmaya kadar her biri ayrı bir aşamaydı tabii ki. Bugün hem yerelde hem globalde bir büro yönetirken avukatların idari ekipten beklentisi ya da idari ekibin avukatlardan beklentisi nedir, gece sekreterliği yaptığım dönemde öğrendim. Bildiğim yabancı dilleri kullanabilmek, mümkün olduğunca seyahat edebilmek, yeni insanlar, yeni kültürler görebilmek benim diplomasiden beklentimdi. Uluslararası bir hukuk bürosunda çalıştığınızda da bu geliyor. Diplomasiden vazgeçip hukuka yönelme sebeplerimden biri belki de birinci buydu. İkinci sınıfta çalışmaya başlayınca da akademik olarak zorlanmış olmakla beraber -Galatasaray Hukuk gibi İstanbul Hukuk gibi köklü üniversitelerde bir yandan çalışıp bir yandan okumak zor olabiliyor- bitirdiğimde neredeyse iki senelik bir avukatın tecrübesini edinebilmiştim.

Bizim kuşağımız hem analog hem dijitalin ortasında kalmış bir kuşak bence; dönüşümün çok hızlı olduğu bir dönemde iyi planlama yapmak gerekiyordu. Bu planların işlemesini sağlayan da şüphesiz doğru insanlarla doğru zamanda yolumun kesişmesi oldu. Çalıştığım her yerde çok kıymetli ve iyi insanlarla ve hukukçularla çalışma fırsatım oldu.

3. Tahkime yönelme kararınızı etkileyen faktörler nelerdir?

Ben mesleğe şirketler hukuku ve birleşme devralmalar alanında çalışarak başladım. Bir yabancı müvekkilimiz Türkiye’de bir fabrika satın aldı ve o işlemin her aşamasını benim liderlik ettiğim bir ekip yürüttü. Daha sonrasında bu devralma bir uyuşmazlığa dönüştü. Benim şansıma müvekkilimiz “Bu projeyi her şeyiyle baştan sona senden daha iyi bilen

kimse yok dolayısıyla bu davayla senin ilgilenmeni istiyorum." dedi. Müvekkilin mutat uygulamanın kısmen aksine bir güvenle gelmesi ilk tahkim tecrübesini kaçınılmaz kıldı diyebilirim. Bu ilk dosyadan aldığım mesleki tatminle bu alanda daha aktif olmaya çabaladım. Tahkim alanı usta çırak ilişkisinin yoğun olduğu bir alan. Birinin size el vermesi kıymetli. Bu konuda sadece benim için değil pek çok yeni kuşak tahkimci için Prof. Dr. Ziya Akıncı hocanın çok önemli bir rol oynadığını düşünüyorum. Hem akademik olarak hem mesleki olarak yeni tahkimcilerin gelişmesinde bir meslek büyüğü olarak, hoca olarak büyük bir efor sarf ediyor. Tahkim esasen büyümekte olan ancak hala görece küçük, yapılan iyi veya kötü her şeyin konuşulduğu, bilindiği bir camia. Bu bağlamda özellikle hakemlik yapmak gibi bir arzunuz varsa ok gibi düz, tarafsız ve bağımsız olmalısınız ve meslektaşlarınız sizin hukuk bilginize ve o alandaki uzmanlığınıza güvenebilmeli. Belirli bir yere gelmiş bütün iyi tahkimcilerde de aynı özellikler olduğunu düşünüyorum: çalışkanlar, çok iyi hukuk bilirler, insan ilişkilerinde iyidirler. Sürekli bu özellikleri inşa etme yolunda da yolculuğa devam etmek gerekir tabii ki.

4. **Uluslararası tahkimde farklı hukuk sistemleriyle çalışıyorsunuz. Fransız, İngiliz ve İsviçre hukuku gibi farklı geleneklerle temas etmek sizin hukuk yaklaşımınızı nasıl etkiledi?**

Hiç şüphesiz çok zenginleştiren bir tecrübe çünkü hem aynı meselenin farklı sistemlerde nasıl düzenlendiğini, temel kaygıların nasıl farklılaştığını, regülasyonun veya kodifikasyonun bu anlamda nasıl değiştiğini gözlemlemek; hukuk görgünüzü çok geliştiriyor. Benzerlikleri fark etmek de avantaj katıyor. Benzer gözükmekle beraber nüanslar temelinde ayrışan şeylerin de farkını uygulamayla görebiliyorsunuz. Türk hukukuyla İsviçre hukuku nerdeyse ikiz gibidir ancak aynı değillerdir. Beraberinde artırılmış bir özen yükümlülüğü de getiriyor. Fransız hukuku, Alman, İsviçre ve Türk ekolü arasında özel hukukta da farklar var. Bu farklar kaçınılmaz olarak beraberinde merakı da getiriyor. Türk hukukunda böyleyse İsviçre hukukunda da böyledir dediğiniz anda, hata yapma riskinizi artırıyorsunuz. Dolayısıyla farklı hukuklara tabi uyuşmazlıklarda görev almak sizi dinamik tutuyor.

5. **Siz hem ICC, hem UNCITRAL hem de ISTAC nezdinde taraf vekili ve hakem olarak görev alıyorsunuz. Bu iki rol arasında bakış açınız nasıl değişiyor? Bir dosyaya hakem olarak bakmakla taraf vekili olarak bakmak arasında en büyük fark nedir?**

Kıta Avrupa'sında genel olarak biz genç avukatları hâkim olacaklarmış gibi yetiştiriyoruz. Ancak taraf vekili bir anlamda hikâye anlatıcısı da. Uyuşmazlık çözümü alanında çalışan avukatlar - özellikle de tahkim ile uğraşan avukatlar - vaka ve teknik hukuk analizi yapabilen, ayrıca bunları bir hikâye içerisinde anlatabilen insanlar. Bu müvekkile ne lazımsa elde edeceğim ve ona uygun bir hikaye anlatacağım demek değil. Hukuken doğru olan şeyler var, olmayacak şeyler var. Yanlışa doğru demek veya oraya varmak için manipüle etmeye çalışmak da vekillik yapmanın doğru yolu değil. Genel olarak müvekkile doğru şekilde aktardığınızda doğru vekil işini doğru şekilde çıkartır. Ne olursa yaparız, oldururuz yaklaşımını doğru bulmuyorum. Hukuk böyle bir alan değil.

Hakem olduğunuzda denklem değişiyor. Adalet sağlamak gibi bir misyon var. Tarafların ve taraf vekillerinin de elbette size yardımcı olması lazım. Süreci onlarla bir iş birliği içerisinde yürütebilmek hakemin farklılaştığı yer bence. Hakem olarak düşülebilecek tuzaklardan biri şudur diye düşünüyorum; bir hukuki meseleyle ilgili olarak her tecrübeli hukukçuda ilk 15-30 dakika içerisinde bir ilk fikir oluşur. Hakemlikte -aslında vekillikte de ama daha fazla hakemlikte- bu oluşan ilk düşünceyi fikri sabit haline getirmek ve onun üzerinden analizi detaylandırmadan kendi zihninizde şekillenen sonucun peşinden gitmek en büyük tehlike olur. Hakemlik sabır gerektiren, tarafların menfaatlerini, söylediklerini anlayıp analiz etmeyi ve bu analiz neticesinde hukuku doğru uygulamayı gerektiren bir iş. Vekil olduğunuzda resmin bir kısmını anlatıyorsunuz. Hakem resmin iki tarafını görmeli.

6. **Önceki pratiğinizde aslında daha çok birleşme devralma ve ticaret üzerine uzmanlaşmışsınız. Aslında bu alanlar usul hukukunun pek de kullanılmadığı**

alanlar. Bu alanlardan tahkime geçerken zorluk yaşadınız mı? Ticari hukuk tekniklerinizi örneğin danışmanlık hizmeti verirken M&A tahkimde çalışırken size neler kattı?

Bana sorarsanız tahkimin usul hukuku kısmı ek zorluklar içeren bir alan değil. Bütün tahkim merkezlerinin kuralları benzer, birbirine yakın düzenlemeler içerir. Tahkimi zor kılan yargılamanın uzmanlaşmış kişilerle ve daha derinlemesine yapılıyor olması. Bir mahkemede geçireceğiniz süre tahkimde geçireceğiniz süreden azdır. Bugün mahkemeye 400 sayfalık bir dilekçe verirseniz -dünyanın herhangi bir yerinde- tam anlamıyla okunması ve anlaşılması zordur. Tahkimde ise gerekirse 400 sayfa yazarsınız, onlarca ek koyarsınız ve bilirsiniz ki konunun uzmanı bir hakem tarafından bunların hepsi okunur.

Danışmanlık ve tahkim arasındaki ilişkiye gelince; fikrimce ikisinin de birbirini besleyen bir yapısı var. Tahkimde, uzmanı olduğunuz alanda iş gelir. Bildiğiniz işin taraf vekilliğini veya hakemliğini yapmanız gerekir. Tahkimle uğraşmayan bir birleşme devralma avukatına kıyasla daha farklı gözle analiz edebiliyorum. Hakem olarak orada olduğumda ise o projenin tüm döngüsünü, müzakere aşamalarını, hangi klozun neden o şekilde kaleme alındığını kafamda canlandırabiliyorum. Vakayı doğru deşifre ettiğiniz zaman doğru hukuku uygulamak daha kolay olur.

7. Tahkim yargılamalarında son yıllarda dikkat çekici biçimde artan "verimlilik" ve "hız" baskısı hakkında ne düşünüyorsunuz? Sizce bu durum bazen adil yargılanma hakkıyla çatışabiliyor mu?

Yarışan menfaatler var. Daha hızlı olsun daha ucuz olsun fikri günümüzde çok revaçta. Ancak bir deyimimiz var; ucuz etin yahnisi yavan olur. Hukukun her alanında böyledir. Ticaret yaşantısının hızlanması sebebiyle uyuşmazlıkların çabuk çözülmesi yönünde tarafların haklı beklentileri var. Fakat yine de hızlı olsun da ne olursa olsun yaklaşımına götürmemeli bu sizi. Çok fazla uzayan süreçleri de doğru bulmuyorum. Hakemlerin de gerekli özeni dosyaya ayırarak, yeterli sürede uyuşmazlıkları bitirebileceğini düşünüyorum. Karmaşık bir tahkim dahi çoğu zaman mahir bir heyet ile azami iki yıllık bir sürede tamamlanabilir. Belirli bir tutarın altındaki uyuşmazlıkların da tek hakemle veya daha kısa sürede çözülmesi fikrini de anlamakla birlikte çok sağlıklı bulduğumu söyleyemem. Uyuşmazlığınızın tutarı 10 lira olabilir ama uyuşmazlık konusu son derece komplike olabilir. Diğer yandan uyuşmazlık tutarı 1 milyon lira olur ancak özü basit bir hukuki mesele olabilir. Dengeyi bunları bilerek kurmak gerekir diye düşünüyorum.

8. Uluslararası çalışma ortamlarında Türk hukukçuların en büyük avantajı ve dezavantajı sizce nedir? Türkiye'de yetişen hukukçuların uluslararası tahkim pratiğine erişimi hâlâ sınırlı görülüyor. Sizce bu alana girmek isteyen bir öğrencinin gerçekten fark yaratabilmesi için en kritik yatırım ne olmalı?

İyi yetişmiş Türk hukukçularının yurtdışındaki meslektaşlarından hiç aşağı kalmayacak kadar iyi ve özellikle genç hukukçuların muazzam potansiyel sahibi olduklarını düşünüyorum. Türk insanının ve hukukçusunun adaptasyon kuvveti güçlü, kavrayışı çabuktur; vakayı çabuk çözer, insanların ne yapmış olabileceklerine dair olası senaryolarını düşünebilir. Binlerce yıllık bir kültürün olduğu bir coğrafyadan geliyoruz. Farklı kültürlerin iş yapma şeklinin bir arada olduğu bir coğrafyada şaşırma ihtimalimiz daha düşük, analiz yeteneğimiz daha yüksek. Türk hukukçuları çalışkan insanlardır. İyi yetişmiş bir Türk insanının dünyadaki birçok muadiline kıyasla üstesinden gelemeyeceği bir şey yok. Disiplini, çalışmayı özellikle zaman yönetimini oturtabildiyse başarılı Türk hukukçuların, iş adamlarının, mühendislerinin kariyerlerini ilerletebildiklerini görüyoruz. Mustafa Kemal Atatürk'ün en veciz şekliyle ifade ettiği üzere tek bir şeye ihtiyacımız var, o da çok çalışmak.

9. Dijitalleşmenin etkisi ile yapay zekâ birçok meslek dalına entegre oluyor. Hukukta veya tahkim alanında da yapay zekâ kullanımına dair sizin bakış açınız ne yönde?

Büyük bir değişim dönemi. 2023 yılında dünya çapında hukuk bürolarında 35 bin iş yok oldu. Yani 35 bin kişi işsiz kaldı çünkü onların işini artık makine yapıyordu. Yapay zekâ hukuku insanların elinden alacak beyanına hiç katılmıyorum. Hukukçuların arasında bir ayrışma olacağını, yapay zekayı bir araç gibi kullanabilen ve kullanamayan avukatlar arasında bir ayrışma olacağını düşünüyorum. Belirli kriterler vardır. İyi bir hukuk fakültesinden mezun olmak, iyi şekilde hukuk bilmek, iyi derecede yabancı dil bilmek ve çalışmaya gönüllü olmak. Yapay zekâ bir insana kıyasla çok daha fazla okuyabiliyor, çevirebiliyor, araştırabiliyor ve bunları bir insandan çok daha kısa sürede yapabiliyor. Ancak yapay zekanın elimizden alamayacağı şey empati ve adalet duygusu. Hukuk, özellikle de tahkim adalet duygusunun tesisi üzerine kuruludur. Kişisel kanaatim; yapay zekâ bir araç olarak kullanılabilecekse de adalet duygusu hukukun özüdür ve bu adalet duygusu ancak insandan insana tesis edilebilir. Bu nedenle yapay zekanın işi avukatların elinden alacağını düşünmüyorum fakat yapay zekayı bir araç olarak kullanmayı bilenlerin bilmeyenlerden elinden işi alabileceğini düşünüyorum.

10. Öğrencilik yıllarınızda çeşitli sosyal uğraşlarınız olmuş. Bu sosyal uğraşlarınızın profesyonel hayatın stres yönetiminde ve network anlamında sizin için önemini ve size katkılarını nasıl anlatırsınız?

Olmazsa olmaz. Herkesin kendine göre hobileri, uğraşları oluyor. Benim tanıdığım bütün hukukçular yaptıkları her şeyi o alanın profesyoneli gibi yapmakta obsesif insanlar. Çünkü biz ve doktorlar hata yaptığımız zaman ya birisi ölüyor ya da malından bir şeyinden oluyor. Dolayısıyla obsesyon seviyesi yüksek, stresli bir meslek. Benim adıma bu stresi atabildiği alanlar basketbol ve müzik oldu. Belirli bir süre için meslek ve problem çözmek dışında bir şeye odaklanmak sizi motive eden, zihninizi ve ruhunuzu temizleyen bir şey. Mesleğimizin önemli bir kısmı da insanı bilmek, farklı kültürleri anlamak. Bu bağlamda da hem müzik ve spor çok besleyici işler. Yeni hikâye getiren bir şey. Takım sporlarının centilmence yenmeyi ve yenilmeyi, devam etmeyi öğrettiğini düşünüyorum. Ego kontrolünü hem spor hem müzik çok güzel sağlar.

11. **Mesleki kriz anlarını nasıl yönetirsiniz? Bununla ilgili verebileceğiniz tavsiyeler nelerdir?**

Ekip dayanışmasıyla. Akıl akıldan üstündür sözüne çok inanırım. Bunun yaşla, tecrübeyle alakası yok. Bizde staja başlayan arkadaşlara ilk hafta söylerim "Mutlaka daha kıdemli meslektaşlarınızın söylediklerine evet deyip icra edin diye burada değilsiniz. Bizden daha taze olan hukuki bilgilerinizle bizim şu an düşündüklerimizi değerlendirmeniz, demokratik tartışma ortamını yaratıp daha iyi

bir ürün çıkarmanız için buradayız.”. Ortak aklı canlı tutacak işlere odaklanmak lazım. Ben oldum, biliyorum artık dediğiniz nokta yine uçurumdan yuvarlanmaya başlayacağınız nokta olacaktır düşüncesindeyim.

12. Tahkim pratiğinde sizi en çok şaşırtan ve bakış açınızı en çok değiştiren deneyim veya dava oldu mu? O süreçten çıkardığınız en önemli ders neydi?

Genelde olabilecek her şeyi kafamda kurarım, başıma gelmeden zihnimde oynamaya çalışırım. Hayatın her anında böyleyim. Şaşırma konusunda çok becerikli bir insan değilim. Tahkim alanında olumlu anlamda hala şaşırdığım ve mutlu olduğum husus ise tahkim avukatlarının konularına hakimiyeti ve karşı tarafla bir uyuşmazlığı olabildiğince nezaketle yürütebilmeleri diyebilirim. İşin derinliği, ortaya konulabilecek hukuki ürünün kalitesi de olumlu anlamda beni etkileyen bir diğer unsurdur.

13. Sizin de öğrenci olduğunuz yıllardaki hukukçu beklentisiyle bugünkü dijitalleşen, küreselleşen dünyada hukukçu beklentisiyle arasında ne gibi farklar görüyorsunuz?

Hiçbir fark görmüyorum desem... Kullandığımız aletler değişse de beklenen aynı şey. Merak, çalışkanlık, her gün geliştirmek üzere uğraştığınız bir hukuk bilgisi, dert çözme konusunda açlık. Özünde meslekte hep aynı şey var. Birisinin derdini çözecek şekilde tek başına veya ekip halinde olup çözüp yaratmak. Ve bunu nezaketle yapabilmek. En çekişmeli yargı işini bile nezaketle yapabilmek mümkün. Bugün benim ayağımda olan çizme yarın sizin ayağınızda olacak. Eğer ben bugün bu çizmeyi sizin ağzınıza vurmak için kullanırsam yarın benim ağzıma vurmak için de siz kullanırsınız. Tahkim centilmenler arasında bir spordur. Sandalye kapmacaya benzer. Birileri muhakkak ayakta kalacak ve sıranın ne zaman sana geleceği belli değil. O yüzden ego oyunlarının içerisine düşmemeli. Gördüğüm tüm iyi tahkimciler zarif ve nazik insanlar.

DISPUTE RESOLUTION CLUB

Gelecek sayılar için takipte kalın!

drcistanbul.com
publications.drcistanbul@gmail.com
secgen.drcistanbul@gmail.com